

Täysistunto

Torstai 17.12.2015 klo 10.01—23.27

3.5. Pääluokka 30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat! Siirrymme takaisin päiväjärjestyksen 3. asiakohtaan. Nyt esitellään maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 30.

Keskustelu

17.01 **Harry Wallin sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalousjaoston jäsenet ovat tehneet hyvää työtä, lämmin kiitos siitä jokaiselle. Työmme oli tehokasta ja yksituumaista. Valtiovarainvaliokunta on lisännyt talousarvioon noin 40 miljoonaa euroa, joista 4 080 000 euroa kohdentuu maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan. Seuraavaksi käyn lyhyesti läpi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muutoksia ja pääkohtia.

Arvoisa puhemies! Valiokunnassa on yksimielisyys siitä, että maataloustuotanto on poikkeuksellisen suuressa kannattavuuskriisissä. Tilojen taloudellisiin ongelmiin liittyy monia tekijöitä. Iso ongelma on tuottajahintojen lasku. Venäjän tuontirajoitukset aiheuttavat niin ikään suuria tulonmenetyksiä sektorille. Panoshinnat ovat kuitenkin säilyneet ennallaan. Sääolot ovat lisänneet menetyksiä ja tuoneet lisäkustannuksia. Tilojen on myös aikaisempaa vaikeampi saada rahoitusta. Kokonaisuus on tiloilla vaikea, ja valiokunta on siitä erittäin huolestunut. Maatilojen kannattavuutta on välttämätöntä parantaa, ja vain siten voidaan turvata kotimaisen elintarviketeollisuuden raaka-ainetarpeet sekä lähi- ja luomuruokatuotanto. Valiokunta korostaa, että niukat tuet tulee kohdentaa mahdollisimman vaikuttavalla tavalla.

Arvoisa puhemies! Valiokunta katsoo, että tarjottavat neuvontapalvelut turvaavat osaltaan maatalouden toimintaedellytyksiä ja tuella on parhaimmillaan moninkertainen vipuvaikutus. Valiokunta lisää momentille "Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen" 1,3 miljoonaa euroa, josta se osoittaa ProAgrialle 1 252 000 euroa asiantuntijapalveluihin ja 48 000 euroa Suomen Hevostietokeskus ry:lle neuvontatyöhön ja sähköisten palvelujen kehittämiseen.

Valiokunta haluaa myös korostaa nuorten hyvinvointia ja työelämävalmiuksia edistävää vapaaehtoistyötä ja lisää 600 000 euroa 4H-toimintaan. Niin ikään kylätoiminta on tärkeä maaseudun kehittämisessä, ja Suomen yli 3 100 kyläyhdistystä ovat osoittaneet vastuuta tässä työssä. Valiokunta lisää kylätoiminnan valtionapuun 500 000 euroa ja toteaa lisäksi, että pääosa momentilta myönnettävästä valtionavusta tulee kohdentaa alue- ja paikallistason toimintaan.

Valiokunta lisää Maaseutuviraston toimintamenoihin 400 000 euroa mobiilivalvonnan toteuttamiseen aikataulussa.

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

Suomen puhtailla elintarvikkeilla sekä vitamiinipitoisilla luonnontuotteilla voi parhaimmillaan olla merkittävät vientimahdollisuudet. On hyvä, että valiokunta päätti tukea 130 000 eurolla Arktiset Aromit ry:tä luonnontuotteiden vientiedellytysten ja matkailukykennän kehittämiseksi.

Tilojen kannattavuutta parannetaan myös siten, että tilusten sijoitusta nykyaikaistetaan ja tiivistetään kokoamalla lohkoja yhteen. Valiokunta lisää kiinteistötoimitusten tukemisen momentille 500 000 euroa.

Haluan myös mainita eläinkokeille vaihtoehtoisia menetelmiä kehittäväälle Tampereen yliopiston vaihtoehtomenetelmäkeskukselle myönnettävän 100 000 euron lisäyksen tutkimusmenetelmien kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! Biotalous on kaikkien huulilla ja tutkimustarpeet kasvussa. Valiokunta on huolissaan viime kaudella perustetun Luonnonvarakeskuksen toimintamäärärahan riittävydestä. Tutkimuslaitosten fuusio tehtiin tehostamaan toimintaa, mutta sen synnyttämät synergiaedut toteutuvat viiveellä. Lukessa on tehty jo paljon toimintojen supistamista, ja talousarvioesitys tarkoittaa, että niukalla linjalla täytyy jatkaa. Valiokunta on huolissaan Luken kyvystä selvittää tehtävistään, sillä Lukella on keskeinen vastuu siitä, miten biotalouteen kohdistuvat odotukset lunastetaan. Olen iloinen, että valiokunta päätti lisätä 400 000 euroa Euroopan metsäinstituutin rahoitusosuuden korottamiseen. Instituutin rooli on kasvanut niin ikään metsiin kohdistuvan kiinnostuksen lisääntymisen vuoksi, mutta myös biotalouden, ilmaston ja maaseudun kehittämisen osalta. Valiokunta pitää tärkeänä, että EFI pysyy myös jatkossa Suomessa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi luonnonvarataloudesta. Momentin määräraha kasvaa 5,77 miljoonalla eurolla tähän vuoteen verrattuna. Se antaa mahdollisuudet useita toimialoja koskevien luonnonvara- ja biotaloushankkeiden toteuttamiseen. Valiokunta pitää hyvänä, että petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen tarkoitettua määrärahaa on pystytty korottamaan. Valiokunta pitää hyvänä tavoitteena monipuolistaa ja lisätä puunkäyttöä sekä kasvattaa sen jalostusarvoa. Tältä momentilta leikataan tukia, mutta valiokunta pitää tärkeänä, että pienentyneitä (Puhemies koputtaa) tukituloja kohdistetaan vaikuttavammalla tavalla, ja toimintatapoja tulee samalla muuttaa.

Tässä yhteydessä haluan vielä kiittää jaoston ja valiokunnan jäseniä ja toivottaa kaikille hyvää joulua.

17.06 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin suuret kiitokset valtiovarainvaliokunnan jaostolle ja jaoston puheenjohtajalle sekä myös maa- ja metsätalousvaliokunnalle erinomaisesta yhteistyöstä tässä kuluneen vuoden aikana, ja se yhteistyö ja yhteinen ymmärrys suomalaisen maatalouden ja maaseudun tilanteesta, haasteista näkyy myös tässä valiokunnan mietinnössä.

Kaiken kaikkiaan ensi vuoden budjetti tässä haasteellisessa, vaikeassa taloustilanteessa, missä Suomi on, on supistuva myös täällä maa- ja metsätalousministeriön toimialalla — yli 107 miljoonaa euroa ovat menot pienemmät ensi vuonna kuin nyt kuluvana vuonna. Näissä oloissa valiokunta on hyvin tunnistanut niitä kipukohtia, mitä erityisesti ensi vuoden budjettiin liittyy, ja täytyy antaa kiitos ja tunnustus kaikista niistä lisäyksistä, mitä valiokunta on kyseiselle hallinnonalalle osoittanut.

Ja vielä tuosta kohdentamisesta: Jaoston puheenjohtaja otti juuri äsken esille tämän maatalouden kannattavuustilanteen, minkä kanssa nyt kuluvana syksynä on jo näitten akuuttien toimien kanssa täällä tehty töitä tuon EU:lta tulleen kriisipaketin nopeaksi liik-

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

keelle saamiseksi, hallituksen antaman 20 miljoonan lisäbudjetin nopeaksi liikkeelle saamiseksi. Oivallus ja toteamus siitä, että kun kannattavuutta edistetään, niin samalla täytyy myös turvata neuvonnan, erityisesti talousneuvonnan, resursseja, on todella tärkeä juttu, sillä ahdinkoon ajautuneilla tiloilla joskus voi olla jopa tärkeämpää se, että siellä ammattilaisten ja ulkopuolisten silmien kanssa hieman katsotaan niitä vakauttamistoimia, kuin se, tuleeko joku tietty satanen euroja lisää sinne tilille vai ei. Eli tämä neuvonnan rahojen lisääminen on oikein tervetullut parannus valiokunnalta.

Myös viljelijöitten kannattavuuteen ja maksuvalmiuteen vaikuttaa oleellisella tavalla se, että EU:n maatalouspolitiikan vaatimat tukijärjestelmän valvonnat pystytään tekemään oikea-aikaisesti, jotta tukien maksu ei viivästy. Siinä mielessä digitaalisen asioinnin tai sähköisen asioinnin edistäminen tällä määrärahalla mobiilivalvonnan parantamiseksi on oikeaan suuntaan menevä toimenpide niin ikään, ja se toivon mukaan tulevana vuonna helpottaa sitä, että tukien maksatusaikataulu sitten ei myöskään näitten valvontojen viivästyksen takia suotta viiraa.

Biotalous tausta on tietenkin vankka tutkimustieto, ja siinä mielessä nuo huomiot, mitä valiokunta on tehnyt, ja myös nämä määrärahalisäykset esimerkiksi Euroopan metsäinstituutille ovat tuiki tarpeellisia. On tärkeää, että Euroopan metsäinstituutti sijaitsee Suomessa, ja on tärkeää, että näissä kasvavan biotalouden oloissa meillä on tämmöistä eurooppalaista yhteistä toimintaa ja sillä on vankka tukijalka Suomessa. Se lisää suomalaisen metsätalouden mahdollisuuksia ja ikään kuin hyväksyttävyyttä kaikissa oloissa, koska monta kertaa jostain muualta päin katsottuna ei välttämättä tunnistetakaan niitä meidän kestävänsä metsätalouden vahvuuksia. Tässä tämän tutkimustiedon ja kansainvälisen yhteistyön merkitys on tärkeä.

Luonnonvarakeskuksen säästöt — täytyy todeta, että nyt tämä hallitushan ei tee enää euronkaan lisäsäästöjä, vaan nämä ovat aikaisempia päätöksiä, mitä nyt joudutaan panemaan toimeen — tulevat näkymään toimipaikkaverkossa ja henkilöstömäärän supistumisessa. Mutta uskon kuitenkin, että tämän muutoksen jälkeen sitten myös Luonnonvarakeskus on tikissä vastaamaan niihin tietotarpeisiin, mitä alalta nousee.

Myös kylätoiminnan rahojen lisääminen on todella tervetullutta, koska se on omalta osaltaan tukemassa maaseudun elinvoimaisuutta.

Palaan vielä erääseen ajankohtaiseen kysymykseen. Eli aivan nyt tässä viime päivinä on keskusteltu siitä, miten tukiehtojen muutos ja valvontakäytäntöjen muutos on johtanut erittäin vakaviin sanktioihin nauttilojen osalta. Tässä on käynnistetty täysi työ näitten menestysten kohtuullistamiseksi. Ei ole oikein, että viljelijältä voivat mennä lähes koko vuoden tuet muutaman päivän viivästyksen takia, varsinkin kun tieto tästä ei ole taatusti saavuttanut ajoissa kaikkia viljelijöitä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Minä huomaan, että on aihetta ja tarvetta debattiin, hieman yllättäin näin. Nyt pyydän niitä, jotka haluavat käyttää vastauspuheenpuheen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

17.12 **Jari Leppä kesk** (vastauspuheenpuhe): Herra puhemies! Tässä ministeri Tiilikainen ja jaoston puheenjohtaja Wallin käyttivät erinomaiset puheenpuhe, niihin on helppo yhtyä. Molemmilla oli sama päällimmäinen huoli, ja se oli maatalouden, suomalaisen ruuantuotannon kannattavuus. Sen eteen meidän kaikkien on tehtävä kaikkemme, jotta tätä pystyttäisiin kohentamaan. Siihen liittyvät tietenkin tuet, niiden oikeudenmukaisuus, sank-

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

tioiden kohtuullisuus, niin kuin ministeri viimeksi tuossa mainitsi, myös hallinnon toimivuus ja sujuvuus, hallinnollisen taakan keventäminen ja myös markkinat.

Puhemies! Se havainto, joka meillä nyt on tässä maassa: Me syötämme joukkoruokailussa tällä hetkellä meidän lapsillemme, vanhuksillemme, meidän sairaaloissamme, sellaista ruokaa, mitä ei ole mahdollista tuottaa Suomessa. Suomen laki, Suomen säädökset eivät mahdollista sellaisen ruuan tuottamista. Siitä huolimatta joukkoruokailussa tätä tehdään. Tässä on meille kaikille puuhaa, että tämä saadaan poikki. Suomessa joukkoruokailussa ei saa missään tapauksessa tarjoilla sellaista ruokaa, joka ei täytä Suomen ruokanormeja. (Puhemies koputtaa) Eihän missään mitään muutakaan tuotetta ole sellaista, joka ei täytä Suomen normeja ja jota kuitenkin käytetään täällä.

17.13 Pirkko Mattila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille ja jaoston puheenjohtajalle tästä esittelystä. Tilannekuva näyttää tulleen haltuunotetuksi monipuolisesti, kuten maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja tuossa huolenaiheensa esitti juurikin kannattavuudesta. Tuottajahinnat ovat pudonneet, mutta kustannusrakenne on edelleen sama maatiloilla.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja kiinnitti aivan oikeaan asiaan huomiota, ja minä toivoisin tässä, että myöskin Suomen kunnissa otettaisiin nimenomaan hankintalaki niiltä osin käyttöön niin, että se nimenomaan suuntaa ostamaan sitä kotimaista ruokaa julkisissa hankinnoissa.

Mutta, arvoisa ministeri, meillä on todellakin hyvä hallitusohjelma, niin kuin tuossa jo kyselytunnilla tuli esille — biotalous ja puhtaat ratkaisut — huolimatta siitä, että maataloudessa synkkä tilanne on. Haluaisin kysyä: Mitä kuuluu sinisen biotalouden ohjelmalle? Niin kuin täällä lukee, jaosto on kirjoittanut näin: "Kotimaisen kaupallisesti pyydetyn kalan osuus kokonaiskulutuksesta on enää vain 6 prosenttia." Tämä on todella hälyttävän vähän meidän vesistöisessä maassa.

17.14 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Tiilikainen nosti täällä tärkeän asian esille. Se on tukien takaisinperintä. Yleinen oikeuskäytäntö menee niin, että rikoksen ja rangaistuksen pitää olla suhteessa toisiinsa. Nyt kuitenkin näyttää siltä, että EU:n kautta tuleva pakote periä näitä tukia takaisin johtaa täysin kohtuuttomuuksiin. Näitä tiloja on jo useita satoja, ja pienestä unohduksesta, joka ei sinänsä ole rikos, alkaa seurata ikään kuin kaksinkertainen rangaistus. Tukirangaistus ulotetaan kaikkiin tukiin, ei pelkästään kotimaassa säädettyihin säädöksiin, ja se saattaa johtaa siihen, että nämä rangaistukset ovat 100 000, jopa 200 000 euroa. Mitenkä asiaa aiotaan EU:ssa viedä eteenpäin samalla tavalla kuin asedirektiivin kanssa? Eli silloin kun joudutaan todella kohtuuttomuuksiin, pitää vaatia myös EU:n hallintomenettelyltä oikaisua.

17.15 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On käynyt selväksi, että koko eduskunnalla on huoli suomalaisen maatalouden tulevaisuudesta. Vaikeimmassa tilanteessa ovat maito- ja sikasektori johtuen Venäjän pakotteista muun muassa. Nyt kun Venäjän presidentti Putin tapasi USA:n ulkoministeri Kerryn, niin he sopivat samaan kuvaan ja jopa hymyilivät toisillensa siinä tv-kuvassa. Voisiko olla niin, että nyt näitä Venäjän pakotteita voitaisiin lähteä lieventämään, jolloin me saisimme tilaa meidän maataloustuotteille, ja voisiko siinä Suomi olla nyt sitten aurana edellä, että te ottaisitte tätä asiaa esil-

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

lä valtioneuvostossa ja sieltä kautta EU:hun, että saataisiin näitä Suomelle epäoikeudenmukaisia pakotteita lievennettyä?

17.16 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin suuri kiitos siitä, että tämä Euroopan metsäinstituutin EFIN ajateltu leikkaus palautettiin. Joensuu on Euroopan metsäpääkaupunki, ja EFI on ainoa tällainen kansainvälinen laitos, joka sijaitsee muualla kuin Helsingissä Suomessa, ja on todella hienoa, että voimme varmistaa, että se pääkonttori siellä edelleen säilyisi. EFIN sisällähän muut jäsenmaat mielellään ottaisivat tämän konttorin omiin pääkaupunkeihinsa, ja siksi on tärkeää, että me varmistamme sen, että Suomi osallistuu rahoitukseen riittävästi. Nyt tämä leikkauksen peruminen oli erittäin hyvä askel, mutta jatkossa olisi syytä miettiä, miten me edelleen tuemme sitä, jotta se säilyy Joensuussa.

Yksi huoli minulla on tässä maa- ja metsätalousministeriön budjetissa, ja se on tämä Metso-rahojen leikkaus. On hyvin valitettavaa, että siihen kohdistetaan leikkaus, kun me tiedämme, että myös ympäristöministeriön puolella luonnonsuojelurahoja leikataan. Miten me varmistamme, että me pystymme turvaamaan luonnon monimuotoisuuden? Metso-ohjelma on ollut hyvin (Puhemies koputtaa) pidetty ja kysytty suojeleohjelma.

17.17 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin täytyy kyllä jaostoa kiittää siitä, että se on näissä omissa päätösesityksissään tuonut juuri niitä keskeisiä asioita, mitä myös valiokunnassa nähtiin ongelmallisiksi. Ministeri itse asiassa otti hyvin kantaa siihen, mitkä ovat Luonnonvarakeskuksen resurssit ja edellytykset. En lähde väittelemään siitä, kun faktaa on, mistä nämä päätökset johtuvat — ne ovat edellisen hallituksen tekemiä päätöksiä — mutta haastan kyllä ministeriä ja hallitusta siitä, että jos te laitate kärkihankkeeksi biotalouden, olisiko ollut järkevää katsoa hieman peruukspeiliin ja miettiä, kuinka näitä edellisen hallituksen tyhmyyksiä olisi voitu nyt korjata ja ainakin ohjeistaa niin, että Akatemian rahoihin olisi tullut selkeä peukalonjälki, mihinkä sieltä rahoitusta laitetaan.

17.19 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman, arvoisa puhemies! Tässä ministeri itse nosti esille tämän EU-säännöksen muutoksen, joka on aiheuttamassa erittäin suuria vaikeuksia nautojen kasvattajille. Sehän on niin, että voi olla kysymys jopa satojentuhansien eurojen tukimenetyksistä, ja olen iloinen siitä, että ministeri on reagoinut tähän asiaan.

Det här straffet är ju både orimligt och överdrivet, och ännu värre blir det av att ändringen inte har kommunicerats tillräckligt bra och den kommer så här mitt i säsongen. Tidigare har ju en försenad anmälan endast förorsakat avslag för stöd för de dagar som anmälan har varit försenad, inte hela årets stöd.

Herra puhemies! Haluan kuitenkin kysyä, mihin konkreettisiin toimiin ministeri ja ministeriö voi ryhtyä, jotta normien purku ja byrokratian sujuvoittaminen koskettaisi myös maanviljelijöitä, ja tässä tapauksessa niin, että nämä naudatilat pelastetaan jopa konkurssilta.

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

17.20 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Makeran pannotukset antavat tulevaisuudessa mahdollisuuden ruuantuotannon jatkumiseen ja toivotavasti mahdollisuuden maatiloilla myös siirtyä fossiilisen energian käyttäjästä jopa energian tuottajaksi muillekin. Kysyisin ministeriltä: minkälaisia tulevaisuuden näkymiä näette tässä asiassa?

Normien purku on yhtä lailla tärkeää viljelijöiden menestymisen kannalta kuin se työ, mitä on tehty tukien maksatuksen järjestämiseksi ja kriisituen hommaamiseksi. Tähän työhön on tarmolla ministeriössä lähdetty. Kuitenkin minua huolestuttaa se, ovatko kaikki virastot samalla linjalla. Mavin pääjohtaja sanoi viime viikon Maaseudun Tulevaisuuden haastattelussa, että hänelle ei kuulu byrokratian torjunta, hänelle kuuluu vain byrokratian noudattaminen. (Puhemies koputtaa) Emme muutenkaan ole oikein tyytyväisiä Mavin toimintaan. Miten kommentoitte tätä?

17.21 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää jaostoa ja valtiovarainvaliokuntaa erittäin hyvistä lisäyksistä. Kuten edustaja Myllykoski sanoi, ne olivat pitkälle myös valiokunnan toivomia. Erityisesti pidän hyvänä sitä, että ProAgrian neuvontapalveluihin, FICAMille ja tähän kylätoimintaan on annettu merkittävä lisäraha. Uskon, että tämä raha menee kyllä ihan tarpeelliseen kohteeseen.

Haluan myös kiittää ministeriä siitä, että olette tähän kohtuullistamiseen ottanut todella nopeasti ja tehokkaasti kantaa. Nimittäin kyllä on niin, että tehdyn virheen suhteessa rangaistukseen pitäisi olla jossakin kohtuullisuudessa — varsinkin kun kyse on tahattomuudesta. Tämä asia on nyt mennyt kyllä niin paljon ylitse, että täytyy sanoa, että alkaa jo usko horjua siihen, ovatko nämä virheistä annettavat rangaistukset ylipäättään missään suhteessa. Se on kyllä sellainen asia, joka on pakko nostaa siellä EU-tasollakin vielä vahvemmin pöydälle.

17.22 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tampereen yliopiston yhteydessä toimii vaihtoehtomenetelmakeskus FICAM, jonka koe-eläimiä korvaava tutkimus- ja testimenetelmien kehittäminen on kansainvälisesti korkeasti arvostettua. Ihmiskudoksella tehtävien tutkimusmallien ja testimenetelmien käyttömahdollisuudet kohdistuvat lääkkeisiin, kemikaaleihin ja kosmetiikkaan. Vastuuministerinä on maa- ja metsätalousministeriö, mutta toiminta koskettaa myös monia muita ministeriöitä.

Lääketutkimus ja lääkkeiden kehittäminen ovat oleellinen osa terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kasvustrategiaa. Lääkekehitys molekyylisestä lääkevalmistekseksi on kallista ja aikaa vievää. Onkin tärkeää etsiä keinoja uusien lääkeinnovaatioiden markkinoille tulon nopeuttamiseen.

Arvoisa puhemies! Kuten todettu, valtiovarainvaliokunta päätti lisätä FICAMin määrärahoihin 100 000 euroa eläinkokeita korvaavien vaihtoehtoisten menetelmien kehittämiseksi. Kysyisin vielä arvon ministeriltä, kuinka eri ministeriöiden välillä voitaisiin tehdä yhä syvenevää yhteistyötä (Puhemies koputtaa) vaihtoehtoisten tutkimusmenetelmien kehittämiseksi.

17.23 **Pertti Hakanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos esittelystä ja kiitos siitä jakovaran käytöstä, millä tavalla tuotiin hyviä ja tärkeitä asioita esille. Minä haluan kuitenkin ottaa pari asiaa vielä tässä myöskin esille.

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

Kansallisten tukien ratkaisu ensi vuodelle ajautuu tilanteeseen, jossa valtio tekee yksipuolisen päätöksen. Syynä tietysti on valtiolla rahan puute, mutta millä tavalla tulla turvaamaan nyt myöskin jatkossa sitä, että ei syötäisi niitä tulevien vuosien varoja? Tänä vuonna menee vähän maksuperuste pitkäksi, ja se leikataan ensi vuodelta. Mikä tietysti vielä ikävämpää, tämän kriisituen, joka nyt sitten lähtee hakuun — taikka huomenna on viimeinen päivä sikatiloille — maksu otetaan ennakoivasti nyt sitten vuoden 2018 tuista. Elikkä tässä on just se pitkä tie, jolla pitäisi myöskin pystyä turvaamaan se rahoitus tuleville vuosille.

Sitten aluetukiin sen verran, että se tosiaan koskee 450:tä tilaa ja suurin sanktio, yli 200 000 yksittäisellä tilalla, on aivan kertaluontoinen summa, joka saattaa viedä tilan aivan konkurssin partaalle. (Puhemies koputtaa) Elikkä näihin pitää kyllä pystyä löytämään joku ratkaisu. Voiko olla mahdollista niin, että kun asetus on tullut tammikuussa voimaan, niin se otettaisiin käyttöön kuitenkin vasta tämän vuoden lopussa, jolloin voitaisiin nämä myös jättää leikkaamatta?

17.25 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maitopurkki ei täyty itsestään, paljon työtä se vaatii erityisesti maatalousyrittäjältä itseltään. Kävin syksyllä Kärkölässä tutustumassa Juha-Matti ja Minna Laihon maitotilaan. Tapasin myös heidän ystäviään ja kollegoitaan maatalouden eri aloilta. He yhdessä tuottavat meille kaikille puhdasta suomalaista ruokaa, joka on kansainvälisestikin verrattuna erittäin laadukasta.

Suomalainen maatalousyrittäjä on ollut tänä vuonna tiukilla, niin kuin tässä keskustelussa näitä syitä on tullut paljon esiin. Lisäksi huolenaiheena on se, että kaupan osuus ruuan hinnasta on useiden vuosien ajan noussut tuottajien kustannuksella. Tuottaja tarvitsee työleen reilun hinnan.

On tärkeää toimia suomalaisen ruuantuotannon kilpailukyvyn parantamiseksi pitkäjänteisesti ja tuloksekkaasti. Tässä taloustilanteessa kustannustehokkain tapa vastata tuottajan ongelmiin ei ole kuitenkaan, että varoja siirretään Maatilatalouden kehittämisrahastoon. Kysyn, ministeri Tiilikainen: mitä hallitus aikoo tehdä kehittääkseen rahaston toiminnan avoimuutta ja eduskunnan budjettivaltaa lisäävää suuntaa?

17.26 Susanna Koski kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi haluan kiittää ministeri Tiilikaista siitä, että työotettanne on helppo arvostaa.

Normienpurkutalkoot ovat yksi tämän hallituksen kärkihankkeista. Tarpeettomien normien ja turhan byrokratian purkamisen puolesta kannustaisin ehkä arvioimaan uudelleen Maaseutuviraston tehtäviä sekä ennakkoluulottomasti pohtimaan, voisiko maatalouden hallintoa purkaa jopa niin radikaalisti, että Maaseutuviraston tehtävät palautettaisiin omaksi osastokseen esimerkiksi maa- ja metsätalousministeriön yhteyteen säilyttäen sen lisäksi nykymallista ainoastaan kuntien maaseutusihteerien tehtävät. Tälle ehdotukselle tuntuisi olevan tukea myös oppositiosta.

17.27 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esille tullut lypsylehmä-, nauta-, lammas- ja vuohipalkkioita koskeva byrokratiakysymys liittyy EU-lainsäädäntöön, ja siellähän ne pahimmat ongelmat kuitenkin ovat, ja niihin pitäisi päästä vaikuttamaan. Tämöinen yhden päivän peli ei ole kyllä millään tavalla kohtuullista tavallisen ihmisen kannalta. Tässähän on kysymys sinänsä vanhasta säännöstöstä, eläinrekisterin ylläpitämisestä sinne Maatalouden Laskentakeskukseen, mutta tämä direktiivi, jossa ki-

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

ristettiin sanktioita, tuli voimaan vasta tänä vuonna 28.5. Ja tästä on kyllä informoitu tosi huonosti — niin Mavi, Evira kuin Maatalouden Laskentakeskus. Ne tietysti sanovat, ettei niille kuulu mikään informointi.

Mutta ihan ministeri Tiilikaiselta kysyisin: millä aikataululla tähän saadaan selvyyttä, että joulusta tulisi näillekin tiloille? Eilen Laitilasta sain soiton, 150 000 euroa kysymyksessä, ja tässähän, jos tilan tulos menee tappiolle, menetetään (Puhemies koputtaa) myös verotuksen vähennyksiä, (Puhemies koputtaa) kunnallinen ansiotulovähennys, työtulovähennys.

17.28 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Wallin nosti tärkeän asian esille eli nämä Venäjä-pakotteet, ja minä itsekkin olen vierailull tavallista enemmän nyt maataloilla ja järkyttynyt siitä, kuinka raskaan taakan maatilat, maatilayrittäjät, ennen kaikkea maitotilat, kantavat ja oikeastaan koko elintarvikeketju.

Nämä Venäjä-pakotteet ovat aika paljon ulkopoliittista, EU-poliittista, mutta ovat ne paljon muitakin. Ja olen ollut huomaavini, että muissa EU-maissa keskustellaan siitä, voitaisiinko alkaa purkaa tätä pakotekäytäntöä, ja nyt kun Yhdysvallat ja Venäjä, voi olla, lähentyvät ja lieventävät, niin onko Suomessa mietitty strategiaa siitä lähtökohdasta, että Suomi voisi olla ihan keulimmaisena tässä lievennyspolitiikassa sen takia, kun Suomi kaikista raskaimman taakan kantaa?

17.29 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin monissa puheenvuoroissa on kuultu, maailmanpolitiikan tapahtumat vaikuttavat suoraan etenkin maitotuottajien tuloihin. Niin kauan kuin Venäjän raja pysyy kiinni, kotimarkkinat täyttyvät maitotuotteista ja siitä kärsivät myös pienet kotimaisilla markkinoilla toimivat meijerit ja viljelijät ovat tiukemmilla kuin koskaan aikaisemmin. Tässä tilanteessa normienpurkukoodit tulisi toteuttaa ja nopeasti. Kysyn: Miksi viljelijöiden pitää leikkiä salapoliisia ja käydä tarkistamassa määräyksiä ja ohjeita ministeriön, Mavin, Eviran, Tukesin ynnä muiden sellaisten sivuilta? Miksi ohjeet ja säännökset ovat hajotettuina niin moneen paikkaan? Kuinka virkamieskään ei hallitse koko aluetta, mikä viljelijän pitää tällä hetkellä hallita. Eikö asioita voisi kasata yhteen paikkaan, mieluiten sellaiseen, jossa olisi osaavia ja palveluvaltti virkamiehiä, jotka tarkistavat paperit ennen kuin kaiken maailman ohjeita päätetään viljelijöiden kiusaksi?

17.30 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me kaikki tiedämme ja tunnustamme nämä maatalouden tämänhetkiset kannattavuusongelmat, ja meidän tulee tehdä kaikkemme niiden voittamiseksi. Tulevaisuuteen on kuitenkin katsottava, ja on pidettävä yllä maatalouden mahdollisuutta investoida.

Edellinen hallitus vannoi sähköisten järjestelmien nimiin, ja kuten nyt hyvin tiedämme, siinä epäonnistuttiin täydellisesti. Eli kuluneena vuotena maatalouden osalta ei paljon investointeja suoritettu. Sillä oli myöskin merkittävä vaikutus alan teollisiin työpaikkoihin — monet yritykset joutuivat lomauttamaan väkeä. Syy oli se, että Hyrrä-ohjelma ei toiminut eikä ilmeisesti toimi vielääkään toivotulla tavalla. Aiotaanko ministeriössä nyt kiinnittää huomiota näihin sähköisen järjestelmän toimimiskysymyksiin?

17.31 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olemme varmasti kaikki samaa mieltä, että Venäjän pakotteet iskevät kovalla tavalla suomalaiseseen

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

ruuantuotantoon. Mutta samaan aikaan pitää tietysti pitää mielessä ne teot, joita Venäjä on tehnyt Ukrainassa, ja nämä ovat kaksi vakavaa asiaa.

Suomalainen maatalous on monesta syystä tukalassa tilanteessa, mutta suomalainen ruoka on hyvää ja puhdasta, suomalainen ruoka työllistää suomalaisia. 15 euroa lisää suomalaisen ruokaan tuo 15 000 työpaikkaa tai turvaa 15 000 työpaikkaa.

Ruuan alkuperämerkinnät olisivat meille kaupan asiakkaille toivottu lisä. Millä tavalla tällä kaudella on tarkoitus edetä ruuan alkuperämerkintöjen vahvistamiseksi, niin että ihminen kaupassa tietäisi, ostaako hän suomalaista ruokaa vai mistä ruoka on tullut, ja samaa voisi tietysti kysyä myös ravintoloista, että voisiko ravintoloiden ruokalistoissa olla merkinnät ruuan alkuperästä?

17.32 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! 4H on Suomen suurin nuorisojärjestö, jonka merkitys korostuu nyt vahvasti näinä vaikeina aikoina. On ollut todella harmillista, että näitten vuosien aikana ministeriö on vuosi toisensa jälkeen leikannut rajusti 4H:n toimintamäärärahoja, eduskunta on sitten systemaattisesti vuosi toisensa jälkeen taas palauttanut määrärahoja. 4H työllisti kuluvana vuonna muun muassa 8 500 nuorta erilaisiin toimintoihin elikkä enemmän kuin mikään yksittäinen nuorisojärjestö. Se muun muassa järjesti Kolme askelta työelämään, jonka avulla tuetaan nuoren elämänhallintaa, Ajokortin työelämään, joka järjestää nuorille erilaisia työelämäkokemuksia, ja niin edelleen.

Arvoisa ministeri, olisiko nyt mahdollista, kun tiedän, että tunnette 4H-järjestelmän, että te voisitte nyt vaikuttaa siihen, että tämä jatkuva sahaaminen (Puhemies koputtaa) siinä, miten ministeriö rahoitusta ohjaa 4H-toimintaan, loppuisi, että 4H voisi kehittää systemaattista toimintaa vuosi toisensa jälkeen nykyistä paremmin?

17.33 Reijo Hongisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Muutamissa puheenvuoroissa on otettu kantaa tähän Maaseutuviraston maksatukseen, ja käytän siitä muutaman sanan. Nimittäin viljelijät ovat ottaneet yhteyttä sangen runsaasti ja todenneet, että maksatukset ovat myöhässä. He ovat investoineet, ja investointien laskut erääntyvät, ja viljelijät ovat investoineet nimenomaan sitä silmällä pitäen, että he saavat nämä tukimaksatukset ajallaan ja pystyvät sitten maksamaan lainansa. Kun näistä viljelijöistä riippumattomista syistä ovat nyt sitten maksut erääntyneet, niin viljelijät ovat joutuneet ottamaan lainaa, jolla maksavat sitten sitä entistä lainaa pois. Näin useille on aiheutunut jopa useitten tuhansien eurojen tappiot. Viljelijät kyselevätkin, kun heistä riippumattomista syistä heille tulee rahallisia menetyksiä, onko valtiovalta pohtinut koskaan sitä, millä tavalla voitaisiin kompensoida näitä, esimerkiksi tulella takaamaan tai jotenkin muuten avustamaan viljelijöitä tässä tukalassa tilanteessa.

17.34 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri on tehnyt varmasti kaiken mahdollisen tämän sektorin ja maatalouden eteen toimikautensa aikana. Mutta kuten ministeri itsekin totesi, siitä huolimatta alan kannattavuus on heikentynyt, investointien määrä on vähentynyt, viljelijöitten henkinen kantti on ollut todella kovalla koetuksella. Tässä budjetin palautekeskustelun yhteydessä olen perinteisesti kysynyt yhden kysymyksen alan ministereiltä: mitä te sanotte tällaisessa tilanteessa sukupolvenvaihdosta suunnitteleville, kenties tuleville viljelijöille, nuorille viljelijöille, nuorille ihmisille, jotka miettivät tätä alaa omaksi ammatikseen? Ministerit ovat perinteisesti hyvin pe-

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

rusteellisesti halunneet tähän kysymykseen vastata, ja arvostetut puhemiehet ovat myös halunneet antaa siihen vastaukseen aina aikaa, joten toivoisin, että tähän olisi aikaa myös tänä iltana.

17.35 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen metsien ja soiden lukuisista erilaisista marjoista, sienistä ja yrteistä sekä muun muassa puiden sivutuotteista otetaan talteen ja hyödynnetään valitettavasti vain pieni murto-osa. Kiinnostus luonnontuotteita kohtaan on kuitenkin jatkuvassa kasvussa niin täällä Suomessa kuin maailmanlaajuisestikin, eli kysyntää ja kasvupotentiaalia olisi runsaasti. Kysyisinkin ministeriltä: miten näette tämän sektorin kasvumahdollisuudet, ja miten luomu- ja lähiruokaa voisi lähteä jatkojalostamaan entistä tehokkaammin sekä vientituotteiksi että matkailualaa hyödyttäväksi tuotteiksi? Ja kiitosta täytyy antaa lisäyksestä muun muassa Arktisille Aromeille.

17.36 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oikein ilolla luin tätä budjettikirjan sisältöä. Tässä on hyvin huomioitu tämä meidän maataloutemme ja maanviljelymme ahdinko ja sitä on hyvin käsitelty edellisvuosiin verrattuna. Täytyy myös ministeriä kiittää siitä nopeasta toiminnasta. Ei ole jääty vatuloimaan, kun on tullut näitä asioita esille, ja on hyvässä yhteistyössä myös ympäristöministeriön kanssa tehty muun muassa nitraattiasetuksia ja muuta. Mutta huoli tässä budjettikirjassa ovat tietenkin nämä valtiontalouteen liittyvät leikkaukset, ja kiitos siitä sitten valtiovarain jaostolle, että sieltä on saatu muun muassa 4H-toimintaan, kylätoimintaan, FICAMiin ja myös ProAgrian toimintaan lisää rahoitusta.

Tuossa on huolenaihe, mikä oikeasti täällä budjettikirjassa lukeekin, että on haaste, että tukijärjestelmät ovat yksinkertaiset, hallinnon taakka on keveä ja lainsäädännön laatu on hyvä. Edelliset hallitukset ovat yrittäneet tätä hallinnon taakkaa keventää, mutta jos sillä tyylillä kevennetään, ei maatalouden selkäranka enää kestä. Toivon todellakin, että hallinnon taakkaa oikeasti kevennetään ja saadaan myös Mavin ja myös nämä (Puhemies ko-puttaa) sähköiset järjestelmät kuntoon.

17.37 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri! Edellinen hallitus asetti Suomelle kansalliset luomutavoitteet, ja olen ymmärtänyt, että nykyinen hallitus on myös nämä hyväksynyt. Eli vuonna 2020 Suomen peltoalasta tulee olla luomutuotannossa 20 prosenttia, ja julkisissa ruokapalveluissa tarjottavasta ruuasta tulee olla 20 prosenttia luomua vuonna 2020. Nyt sitten Suomen ruokajärjestelmän keskeisiä pulmia on torjunta-aineiden käytön lisäksi tuontiruuuan suuri osuus, eli alijäämä on jopa 3—4 miljardia euroa vuodessa. Samaten meillä tuodaan paljon luomuelintarvikkeita, eli kaupoissa myynnissä olevista luomuelintarvikkeista vain 60 prosenttia on kotimaisia. Näiden edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamista ja haasteiden ratkaisemista tukemaan Suomeen perustettiin vuoden 2012 lopussa Luomuinstituutti, ja sen koordinaatioyksikkö sijaitsee Mikkelissä. Kysyn ministeriltä: miksi budjetissa ei ole rahaa Luomuinstituutin toimintaan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä kaksi puheenvuoroa, edustajille Kulmala ja Anttila, ja sen jälkeen ministerille pari minuuttia, ja sitten jatketaan debattia, niin että kaikki varmasti saavat puheenvuoron.

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

17.39 Kari Kulmala ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tänään oli jo puhetta, tänä vuonna käyttöön otetun säännön mukaan lihanautojen, uuhien ja lypsylehmien eläinpalkkiot jäävät saamatta koko vuodelta, jos ilmoitus eläinrekisteriin on myöhästynyt päivänkin määräajasta. Jos eläimiä jää palkkion ulkopuolelle paljon, viljelijä voi menettää ajoissakin ilmoitettujen eläinten tuen. Eläinpalkkioiden menetykset voivat olla viljelijää kohti tuhansia tai kymmeniätuhansia euroja. Muutos merkitsee, että moni jouluviihköllä eläinpalkkioiden ensimmäistä erää odottava viljelijä pettyy pahasti ja joululahjatkin jäävät ostamatta. Myöhästymisrangaistuksen saaneilla tiloilla suunniteltu velkojen maksu ja joulu vaihtuvat pohdintaan, miten konkurssi olisi vältettävissä. Nyt vaaditaan pikaisia toimia, joilla kohtuuttomista tukisäännöksistä johtuvat nautatilojen konkurssit estetään. Olikin erinomaista kuulla ministeriltä, että asiaan ollaan puuttumassa. Päätökset eivät kuitenkaan ehdi täksi jouluksi.

17.40 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn niihin kiitoksiin, joita täällä on esitetty sekä jaostolle, valiokunnalle että myös ministerille. Täällä nousivat useissa puheenvuoroissa esille nämä Venäjä-pakotteet, ja penättiin sitä, että niitä pitäisi nyt voida purkaa. Olen siitä purkamisasiasta sillä tavalla täysin samaa mieltä, että sille tielle pitäisi vähitellen päästä, mutta taustalla on se ongelma, että Ukrainan kriisi edelleen jatkuu, ja rehellisyyden nimissä on sanottava, että EU-komissiokaan ei ole syytön niihin ongelmiin, jotka ovat syntyneet Ukrainan kriisin yhteydessä. EU:sta annettiin vähän liian paljon toivoa siihen, mitä kaikkea apua voidaan tulla Ukrainan suuntaan antamaan, ja sitten tilanne on se, mikä on. Nyt on vain se ongelma, että ne markkinat on menetetty. Ei niitä enää saa kovin helposti takaisin, koska Venäjä on ne korvannut toisella tavalla. Ja sitten kysymys näiden pakotteiden mahdollisesta jatkamisesta: valitettavasti tässä talossa on selkeä tieto siitä, että Euroopan unioni tulee esittämään niiden jatkamista ainakin puoli vuotta. Tämä on tämänhetkinen tieto ulkoasiainhallinnolta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ministeri joko paikalta tai pöntöstä 2 minuuttia.

17.41 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Kiitoksia, puhemies! Asiantuntevia kommentteja ja kysymyksiä tuli oikein liukuhihnalta, ja yritän niistä muutamaa poimia vastauksia.

Moni nosti esille juuri tämän virheitten ja sanktioitten epäsuhteen. Eilen ollessani tuolla Brysselissä kuulin tästä näin, että nyt satoja tiloja kohtaa tämä ongelma, että eläinrekisterin päivitys on ollut joitain päiviä myöhässä ja voi olla tuhansien eurojen sanktioista kyse. Eilisillasta lähtien maa- ja metsätalousministeriön kansliapäällikkö ja Mavin johtaja ovat etsineet toimenpiteitä, mitä voidaan EU-asetuksen puitteissa nyt tässä tehdä, ja kyllä nyt täytyy sanoa, että tuo tilanne on sen kaltainen, että tässä on syytä ottaa myös hieman riskiä, jonka sitten ministeri tarvittaessa ottaa, jotta kohtuuttomuuksilta vältytään. Joka tapauksessa menetyksiä näistä tulee, niin kuin aiemminkin, ja sen viljelijät tietävät. Mutta moni ei ole tehnyt sitä pelkästään vahingossa, vaan sen takia, että jokin tuiki tärkeä, tilan toiminnan kannalta oleellinen työ, kylvöt tai rehun korjuu, on vienyt viljelijän työtunnit ympäri vuorokauden ja on ajateltu, että sitten kun työt on tehty, palataan papereihin, ja seuraukset voivat olla näin kohtalokkaat. Sitä ei voi mitenkään täysin hyväksyä.

Tässä se aika lähestulkoon jo menikin, muutama muu kommentti.

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

Tämä Venäjä-pakotteitten synnyttämä tilanne: Tapasin Pariisissa myös Venäjän luonnonvaraministerin. Se oli ensimmäinen ministeritason tapaaminen noin 2,5 vuoteen. Eli suhteita täytyy hoitaa, mutta todellakin tämä pakotepäätös on sitten Euroopan unionin päätös, sitä ei maatalousministeri päättä, mutta toki on hyvä pitää suhteet kunnossa naapuriin.

Maksatusrytmistä myös oli tässä puhetta, ja nyt aika pitkälti probleemit liittyivät siihen, että tämä tukikausi vaihtui, ja nyt itse asiassa tänä syksynä on hieman pystytty kirimään sitä maksatusohjelmaa kiinni, mutta maksuvalmiusongelmissa kamppaileville viljelijöille jokainen euro olisi tuiki tärkeä saada ajallaan, ja sen takia tätä työtä täytyy tulevana vuonna jatkaa.

17.44 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Metsätalous on kiistatta yksi kansantaloutemme tukipilareista. Onkin hyvä, että valiokunta on tässä mietinnössään korostanut riittävää puun saatavuutta ja jalostusarvon kasvattamista. Meidän on todellakin syytä keskittyä puun saatavuuteen, kun tunnistamme sen, että omistajakunta on yhä ikääntyneempää ja asuu vielä kaupungeissakin.

Viime vaalikaudella ministeri Koskinen herätti keskustelua veroporkkanoista metsänomistajille, jotta metsätilojen koko saataisiin kasvamaan. Hän esitti muun muassa, että metsäverotusta tulisi kehittää enemmän yrittäjämäiseen suuntaan, esimerkiksi sillä tavalla, että jos et myy puuta tiettyä ajanjaksona, niin menettäisit verohuojennuksen, tai vastavasti, jos myisit metsämaata toiselle metsänomistajalle ja saisit tilakoon kasvamaan, niin siitä saisi porkkanan. Ministeri Tiilikainen, te tunnette varmasti (Puhemies koputtaa) Ruotsin tilanteen, jossa perinnönjaon yhteydessä metsätiloja ei saa pilkkoa. En nyt kysy teiltä tästä, miten suhtaudutte siihen, mutta kannustan teitä jatkamaan toimia metsätilojen koon kasvattamiseksi (Puhemies koputtaa) ja erityisesti sukupolvenvaihdojen edistämiseksi.

17.45 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus peri edelliseltä talousarvion, jossa tälle vuodelle viljelijätulot laskivat noin 7 prosenttia vuoteen 2014 verrattuna. Nämä leikkaukset kohdistuvat pääosin Etelä-Suomen kansalliseen tukeen eli entiseen 141-tukeen ja pohjoiseen tukeen. Huomioiden tämän talouden taantuman vakavuuden, jonka kanssa nyt kamppailemme, ymmärrän, että näitä leikkauksia ei pystytty nyt kompensoimaan, siitäkään huolimatta, että edellisellä vaalikaudella maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta säästettiin suhteessa enemmän kuin muista pääluokista.

Mutta pidän välttämättömänä ja erittäin hyvänä, niin kuin ministeri täällä on todennut, että viljelijätukiin ei nyt kohdisteta merkittäviä uusia leikkauksia vuodelle 2016. Maatalous kamppailee todella vakavien vaikeuksien ja kannattavuusongelmien kanssa eikä kestä enää ensimmäistäkään tukileikkausta tai tuotantoon kohdistettua (Puhemies koputtaa) lisäkustannusta.

17.46 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkaisin tuosta edustaja Virolaisen kysymyksestä. Nyt on semmoinen tilanne, että ilmasto on muuttunut ja puunkorjuu on erittäin hankalaa varsinkin näin syksyisenä aikana. Me joudumme menemään tuonne ihan kesäkorjuuleimikoille. Olisiko semmoista mahdollisuutta ministerin puuttua, esimerkiksi veroporkkanoilla, että saadaan puunhuoltovarmuutta paremmaksi tällaisena rospuuttoaikana? Esimerkiksi tällainen tilanne, voisiko olla mahdollista:

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

meillä esimerkiksi nyt on todella huono tilanne, kauppaa on paljon, mutta ei saada metsästä puuta liikkumaan?

17.47 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todella edetään EU:n ohjelmakauden vaihtovuotta. Se tuo ongelmia yhdessä Venäjän-kaupan ja talouden huonon tilanteen takia, ja kannattavuus on todella iso ongelma. Ensi vuonna pitää pyrkiä parempaan, niin kuin on pyrkimys.

Ministeri Tiilikainen, olette käyttänyt hyvän puheenvuoron EU:ssa vaatien byrokratian vähentämistä, muun muassa valvontojen teettämistä riskiperusteisemmin, jolloin Suomen valvonta selvästi vähenisi, myöskin pinta-alojen tarkistuksen järkevöittämistä. Omasta kokemuksesta tiedän, että EU-kiireet ovat toisinaan hitaita, ja todella vaaditaan nyt korkean tason vaikuttamista, että EU:ssa todella tapahtuu. Se on EU:ssakin hanke, byrokratian vähentäminen. Oletteko valmis laittamaan paidan likoon ja tarvittaessa viemään asian päämiesten tasolle, jotta todella saadaan nyt (Puhemies koputtaa) tuloksia myös EU-tasolle ja sitä kautta kansalliselle tasolle byrokratian lieventämiseen?

17.48 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri, teidän olette sillä tavalla hybridivirassa, ja uskoisin, että teillä on erittäin oikea asenne ja osaaaminen myöskin hybridiviranne mukaisesti edistää sekä maa- ja metsätalouden elinvoimaisuutta että toisaalta meidän kaikkien lastemme kannalta vastuullista ympäristölinjaa. Tässä tavallaan kahden ministeriön polttopisteessä ehkä erityisesti on ravinteiden kierto — sitähän oikeastaan koko maatalouskin pohjimmiltaan on. Se, kuinka hyvin ne ravinteet kiertävät ja miten paljon valuu vesistöihin, on kuitenkin isoin asia meidän Saaristomeren tilallekin. Tässä suhteessa olisin kysynyt, että kun niukkoja aikoja eletään, yksi niitä harvoja panostuksia, mitä tämä hallitus pystyy onneksi tekemään, on Maatilatalouden kehittämisrahaston lisäpanostus, jossa toki muutenkin pyörii resursseja, niin miten olisi mahdollista, näettekö, että voitaisiin tämän Makeran säännöissä vielä voimakkaammin kannustaa sellaisiin investointeihin, esimerkiksi korkeammilla tukiprosenteilla, joilla samalla edistetään luopumista esimerkiksi tuontiöljystä biopolttoaineiden hyväksi tai ravinteiden kierron edistämistä kaikin tavoin. — Kiitos.

17.49 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan ensiksi haluan kiittää ministeriä siitä, että Euroopan metsäinstituutin EFIN peruspääoma palautettiin miljoonan euron tasoon. Eli siitä esityksestä, mikä hallituksesta lähti, tuota peruspääomaa korotettiin 400 000 eurolla. Mutta täytyy muistaa, että tuo miljoonan euron taso on säilynyt jos sen koko olemassaolon ajan eli 20 vuotta. Siihen ei ole tullut muutoksia, paitsi nyt kahtena edellisenä vuonna, kun eduskunnasta saatiin sitä korotusta 250 000. Tämä on kuitenkin erittäin tärkeää, jos vaikka ajatellaan nyt ilmastopimusta, joka saatiin Pariisissa: me tarvitsemme tieteellistä tietoa ja kansainvälisiä yhteyksiä yhä enemmän. Euroopan metsäinstituutti on se taho, joka voi näitä varmistaa Suomelle, esimerkiksi siitä, miten hiilen sitominen lasketaan, miten metsänielut lasketaan, miten metsämaainventaariota tehdään. Tämä on erittäin tärkeää meille, ja varmasti me molemmat toivomme, että tämä instituutti myös tulevaisuudessa (Puhemies koputtaa) pysyy Suomessa.

17.50 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministerille maanviljelijöiden ahdingon ymmärtämisestä ja niistä reippaista toimista tämän ah-

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

dingon helpottamiseksi. Kuten täällä on kuultu, maatalous on tällä hetkellä poikkeuksellisen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Pidänkin hyvänä nyt näitä kirjauksia. Muun muassa maatilojen talousahdinkoon neuvonnan kautta helpotusta haetaan 1,3 miljoonan euron panostuksella. Myös tämä kylätoiminnan lisämääräraha aktivointiin on sikäli tervehdittävä, että tulee tätä yhteisöllisyyttä kylille lisää, kun tätä rahaa saadaan sinne kylätoiminnan tukemiseen. Merkittävänä saavutuksena on myös tämä Makeran pääomittaminen, jolla nämä maatalouden investoinnit saadaan nyt turvattua nousuun, jotta meillä jatkossakin on kilpailukykyinen maatilatalous. Toivottavaa on, että nämä sähköiset järjestelmät, niin Hyrrä kuin tukihakujärjestelmäkin, (Puhemies koputtaa) olisivat jatkossa toimivia.

17.51 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on ollut hyviä puheenvuoroja. Olisin tuonut erään nuorenparin viestin. He olivat minuun yhteydessä liittyen tukien takaisinperintään tänä syksynä ja valittelivat sitä, että koko viime kesän olivat maa- ja metsätalousministeriöstä tavoitelleet virkamiestä, joka oli ainoa, joka käsitteli tukien takaisinperinnän sopimista, ja heillä oli sitten jo mennyt se lasku ulosottoon, ja he olivat siellä aivan hädissään tämän myllytoimintansa kanssa. Elikkä toivottavaa olisi, että siellä olisi riittävät ja osaavat resurssit, jos henkilö joutuu olemaan pitkään pois. Tämä oli erittäin hälyttävää, että oli vain yksi henkilö, joka hoitaa näitä koko ministeriössä, ja siellä odotteli nuoripari aivan järkyttyneenä, mutta onneksi selvisi. Että tästä olisi pieni sananen kiva kuulla, miten varmistettaisiin, että siellä resurssit riittävät.

Eläinsuojelukerhon jäsenenä tapasimme Eviran ihmisiä. Olisin kysynyt, miten eläinsuojelulaki edistyy. Siinä eläinsuojeluvaltuutettu on nyt ilmeisesti määräaikaisena jäämässä valitettavasti pois. Miten tämä työ edistyy? Sehän olisi myös hyvä kilpailuvaltti. Monet ihmiset haluavat valita hyvin pidetyn tuotantoeläimen lihaa. Nyt on tullut siitä myös yhteydenottoja, että ihmiset ovat kokeneet, (Puhemies koputtaa) etteivät enää tiedä, ovatko ne asiat näin.

17.53 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan lausua lämpimät kiitokset valtiovarainvaliokunnalle ja jaostolle, että Euroopan metsäinstituutti sai tämän rahansa viime tipassa, ja samoin 4H-järjestön puolesta uskallan lausua kiitoksia siitä, että tämä hyvä toiminta saa jatkua. Toivoisin kuitenkin, että tulevien vuosien budjeteissa näille molemmille saataisiin tähän pysyvämpi järjestely aikaan, että voidaan toimintaa kehittää ja suunnitella. Esimerkiksi metsäinstituutin kohdalla tämä tilanne on minusta aivan kohtuuton, että eletään jatkuvassa epävarmuudessa ja kuitenkin kansainvälisesti arvokkaasta toiminnasta on kysymys.

Mutta kysyisin tästä suurpetopolitiikasta vielä, kun tuolla itärajan pinnassa asun ja maaseudun ihmiset pelkäävät. Susitilanne on karannut käsistä, sudet juoksentelevat pitkin kyliä. Meillä on menossa kokeilu, jossa ensi vuonnakin hoidetaan tätä niin sanottua kannanhoidollista metsästystä. Kysyn teiltä, ministeri: onko tarkoitus, että tämä hyvä toiminta vaikiinnutetaan ja saadaan maaseudun ihmisille se tilanne syntymään, että heillä on turvallista elää omalla kotiseudullaan (Puhemies koputtaa) pelkäämättä pimeitä iltoja?

17.54 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä oli pohjalla 100 000 euroa maa- ja metsätalousministeriön osalta FICAMille, joka on vaihtoehtomenetelmäkeskus eläinkokeille. Tämä FICAMin toiminta Tampereen yliopiston yhteydessä perustuu EU-direktiiviin, jossa on siis pyrkimyksenä korvata eläinko-

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

keita eettisesti ja muulla tavalla hyväksyttävämmin. Ensinnäkin kiitos valtiovarainvaliokunnan jaostolle siitä, että tähän ollaan nyt saamassa 100 000 euron lisäys. FICAM toimii itse asiassa hyvin pienellä budjetilla, se on noin miljoona euroa. Rahoitusta tulee OKM:n suunnalta, ja on erilaista projektirahoitusta. Kuinka hyvin ministeri tuntee tämän FICAMin? Ja sitten toisaalta, kun varmasti tunnette sen sangen hyvin, niin minkälaisia mahdollisuuksia näette kaupallistamisen mielessä tämän toiminnan kehittämisessä? Olisiko mahdollista ajatella niin, että jatkossa tämä rahoitus olisi pysyvämpää, ettei joka vuosi täytyisi edelleen sitten pyrkiä tätä pientä lisäystä siihen tekemään, jolla on erittäin suuri merkitys kuitenkin toiminnalle?

17.55 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mikä ei ole oikeus ja kohtuus, se ei saata olla lakikaan. Täytyy teitä, ministeri Tiilikainen, kiittää siitä, että te olette tämän sisäistänyt, te kuulette sen viljelijöiden hätähuudon, mikä tällä hetkellä näistä monista aivan kohtuuttomista asioista tulee. Nyt viimeisimpänä on tämä eläinrekisteriasia, mihin lupasitte puuttua. Se on iso asia ja tärkeä asia. Jos sanktioissa puhutaan kymmenistä tuhansista aina sinne satoihintuhansiin euroihin, niin ne ovat aivan kohtuuttomia inhimillisistä virheistä.

Te olette toiminut topakasti. Nitraattiasetus on yksi hyvä esimerkki siitä, missä on saatu maalaisjärkeä tänne päätöksentekoon ja kohtuullistettu myös niiltä osin asioita, ja se on hyvä. Vielä haluaisin kuitenkin kannustaa siihen, että esimerkiksi Maaseutuviraston toimintaa saadaan luotettavammalle tasolle, ja kysyisinkin: mitä me voisimme tehdä täällä päätöksenteossa, jotta viljelijät pystyvät luottamaan paremmin (Puhemies koputtaa) siihen, kuinka meidän viranomaiset toimivat?

17.56 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 4H-toiminta on arvokasta työtä, ja on ilo katsoa, että valiokunta on saanut momentille 600 000 euroa lisää. Meillä Lahdessa 4H-yhdistys pitää lähes keskellä kaupunkia Marolan kotieläinpihaa, jossa kaupunkilaiset pääsevät maatalon pihapiirissä tutustumaan niin maatalouden eläimiin kuin moniin muihinkin eläimiin. Näin ei ole joka kaupungissa. Nykyään on paljon kaupunkilaisnuoria ja myös aikuisia, jotka eivät ole ikinä nähneet esimerkiksi vaikka lehmää muuten kuin maitotölkin kyljessä tai tv:ssä. Kysynkin ministeriltä: kuinka saisimme Ruuhka-Suomen lapset ja myös aikuiset tutustumaan lähemmin maatalouden tuotantoeläimiin muutenkin kuin ruokalautasella? Näin he voisivat oppia arvostamaan tuotantoeläinten laadukkaita elinoloja paremmin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä debattivaiheessa puheenvuorot edustajille Räsänen, Majjala, Wallin ja Leppä, elikkä jaoston ja valiokunnan puheenjohtaja, ja sen jälkeen ministerille, ja sitten jatketaan niillä henkilöillä, jotka vielä eivät ole puheenvuoroa saaneet.

17.57 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka tässä käsitellään ensi vuoden budjettia, ajattelin ministeriltä kysyä vähän näkemyksiä siihen, että kun me tiedämme, kun peilaamme vähän pidemmälle tulevaisuuteen, niin meidän ruuantuotantokin tulee olemaan aika merkittävässä roolissa siinä, miten myös tätä ilmastonmuutosta torjutaan. Miten meidän ruuantuotanto kehittyy ja muuttuu yhä ekologisemmaksi, ja miten me saamme uusia tapoja siihen ruuantuotantoon? Niin kuin täällä monessa keskustelussa

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

on viitattu tähän Tampereen yliopistolla tehtävään hienoon työhön, niin siellähän on myös visioitu tätä tulevaisuuden ruuantuotantoa. Ajattelin tässä kertoa, että siellä opiskelijat ovat miettineet esimerkiksi sitä, että vihannekset kasvaisivat tulevaisuudessa liikuteltavissa koteloissa tehdasmaisissa yksiköissä, valo tulisi ledeistä, kasvualustana toimii mullan sijaan vesihöyry ja robotit hoitavat logistiikan ja automaatiojärjestelmä ravinteet ja kastelun. Olin pyytänyt: voisitteko vähän kuvata, miten itse näette ehkä tämän ruuantuotannon tulevaisuuden, ja ehkä niitä keinoja, millä me pääsisimme yhä enenevässä määrin ekologisempaan ruuantuotantoon? (Puhemies koputtaa) Sitä kautta se olisi meidän kaikkien ja myös ympäristön etu.

17.59 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, että nyt on ensimmäisen kerran kiinnitetty asianmukaisesti huomiota porotalouden petovahinkotilanteeseen ja siihen ollaan varaamassa riittävä määräraha ensimmäistä kertaa pitkään aikaan. Nyt pitää vain huolehtia, että maksatukset hoidetaan sitten myöskin ajoissa.

Mutta korvauksilla ei puututa siihen varsinaiseen ongelmaan eli petojen aiheuttamiin vahinkoihin. Tärkeintä olisi se, että me saisimme niitä petojen aiheuttamia vahinkoja vähennettyä. Tilanne on meillä nyt se, että lukuporojen määrä on pudonnut toistakymmentuhatta ja teuraatten määrä on romahtanut viime vuosina todella alas. Meidän pitäisi saada toimenpiteitä, millä näihin voidaan puuttua. Sen takia kysynkin: mitä ollaan nyt tekemässä tälle ahma-asetukselle, onko se edistymässä? Sitten kaikkein tärkein asia: mitä ollaan tekemässä karhukannalle? Ennen kaikkea se, että niitä teurasvasoja ei tule, johtuu siitä, että vasat katoavat nykyään kesäaikaan, ja se on täysin verrannollinen siihen, että karhujen määrä on samanaikaisesti räjähtänyt käsiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt siirrymme toiselle kierrokselle jaoston puheenjohtajan ja valiokunnan puheenjohtajan puheenvuoroilla. Lisäksi täällä on vielä ensimmäistäkin kierrosta odottavia.

18.00 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunta teki tärkeän matkan tänä syksynä Seinäjoelle, ja käytiin Mavissa aika pitkä ja perusteellinen keskustelu. Se oli hyvä ja avartava keskustelu. Silloin kävi selväksi, että kaikki ne syyt, mitä tässäkin nyt on tullut esille, eivät johdu pelkästään Mavista, koska Maanmittaushallitus hallinnoi Mavin tietojärjestelmiä. Tämän takia me kutsuimme jaostoon myöskin Maanmittaushallituksen pääjohtajan ja kansliapäällikön kuultavaksi, ja sen pohjalta sitten syntyi tämä lisämääräraha niihin mobiililaitteisiin, että nämä tietojärjestelmät saataisiin toimimaan ajanmukaisesti. Meillä jaostolla on erittäin hyvä yhteistyö valiokunnan kanssa. Meillä on helmikuussa yhteinen seminaari Maanmittaushallituksessa, jossa me pureudumme tähän ongelmaan.

Haluan myöskin kiittää opposition puolesta ministeriä erinomaisesta työstä ja toteaisi vain lopuksi sen, että näiden tukimaksatusten pitäisi aina tulla ajallaan, mutta kuitenkin Mavi on pystynyt toiseksi nopeiten Euroopassa nämä maksamaan syksyllä. Irlanti oli nopein ja Suomi tuli toiseksi, muut tulivat vasta sitten perässä.

18.01 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Biotalousala on tulevaisuuden ala, mikä on tässäkin tänään, niin kyselytunnilla kuin nyt tässä keskustelussa, moineen kertaan todistettu, ja näin asianlaita on. Siinä keskiössä tietenkin raaka-aineiden tuo-

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

tannon osalta ovat suomalainen metsätalous ja suomalainen maatalous. Meidän pitää tehdä kaikkemme, jotta ne tuotantoedellytykset, toimintaedellytykset ovat sellaisia, että kannattavuus säilyy. Se on ihan selvä. Pääosassa ovat tietenkin markkinat ja markkinoiden toimivuus.

Ensimmäisessä puheenvuorossani kiinnitin huomiota siihen, että meillä on erikoinen lainsäädäntö tässä maassa. Me voimme siis täällä syöttää julkisessa ruokailussa sellaista ruokaa, mitä ei ole Suomessa mahdollista tuottaa. Tämä on ennenkuulumatonta. Tällainen pitää pystyä meillä lopettamaan. Toinen asia, arvoisa puhemies, on se, että meidän ruokamme, tuotantomme on tutkitusti ja todistetusti maailman puhtainta, siinä on vähiten hormoneja — ei käytännössä ollenkaan — antibiootteja, kasvinsuojeluainejäämiä ja niin edelleen. Se on premiumluokan ruokaa. Ei ole mahdollista, eivätkä markkinat voi toimia niin, että sitä yritetään myydä mahdollisimman halvalla. (Puhemies koputtaa) Eihän se ole mitään bisnestä silloin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, max 2 minuuttia.

18.02 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Edustaja Leppä otti aivan oikean asian esille, eli niille, jotka julkisia ruokahankintoja tekevät, täytyy saada lisää tietoa siitä, miten pystytään vaatimaan meillä noudatettavan tuotantotavan mukaisia tuotteita. Ei siis suomalaisia, mutta täytetään samat standardit. Tämä on tärkeä huomio.

Edustaja Taavitsainen puhui luomusta. Se on erittäin tärkeä ja yksi kehityssuunta meidän maataloudessa, kasvava ala, ja sitä pyritään edistämään. Nyt tässä Luonnonvarakeskuksen toimipaikkaverkkouudistuksessa vielä viime vaiheessa halusin varmistaa sen, että Mikkeli tulee säilymään luomututkimuksen keskittymänä ja Luke ottaa Luomuinstituutista vetovastuun vuonna 2017. Eli Mikkeliissä luomututkimus jatkuu.

Metsätaloudesta moni puhui. Tuo tutkimuksen vahvistaminen — pyrin saamaan EFIn rahoituksen vakaammalle pohjalle ensi vuoden aikana, että se ei ole pelkästään eduskunnan varassa aina. Mutta nämä erilaiset verohelpotukset sukupolvenvaihdon ja yrittäjämäisen metsätalouden eteen: metsävähennyksellä kannustetaan kasvattamaan tilakokoa, sitten sukupolvenvaihdon tarkoitus saada vuoden 2017 alusta toimimaan. Edustaja Hakkaraisen heittoon siitä, olisiko erityisen vaikeissa oloissa sitten vielä jotain kannusteita, en pysty vielä vastaamaan.

Makeran pääomitus herätti jonkun verran kritiikkiäkin, mutta nyt on ilmeisen hyvin ymmärretty, mitä sillä haetaan. Sillä haetaan sitä, että suomalainen maatalous pystyy pitkällä tähtäimellä investoimaan ja kilpailukykyä ja kannattavuutta parantamaan. Näitten pääomistusten ansiosta pystyttiin juuri eläinsuojelua parantaviin investointeihin, uusiutuvan energian investointeihin ja maaperän viljelykuntoa parantaviin investointeihin korottamaan sitä tukea. Kiitos siitä.

Pedoista vielä sen verran, edustaja Hoskonen, että tarkoitus on nimenomaan, että tämä kaksivuotinen, nyt kokeiluna oleva suden kannanhoidollinen metsästys voisi jatkua. (Puhemies koputtaa) Nyt, kuten tiedätte, näitä lupia myönnettiin reippaammin kuin viime vuonna, jotta kanta pysyisi oikealla tasolla, ja tätä täytyy pyrkiä jatkamaan.

Tässä joitain päällimmäisiä huomioita.

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kiitoksia ministerille. Hän saa vielä tilaisuuden jatkaa.

18.05 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Viljelijöiden toimeentulosta on kannettu aiheellisesti huolta, ja siitä täytyy kiitoksia antaa ministerille, hän on hyvin reagoinut näihin eri asioihin, samoin valiokunnan ja jaostojen työ viljelijöitten edunvalvonnassa on mielestäni ollut hyvää.

Venäjän pakotteista täällä on myös paljon puhuttu, ja itse näkisin myös, että siellä pitää kaikkensa tehdä, jotta niihin saadaan helpotuksia.

Mutta kysyisin ihan uutta. Toimeentuloa viljelijät kaipaavat, uusia avauksia. Biotalous näkymät ovat myönteiset, ja hallitusohjelmassa sitä kovasti tuetaan. Kymenlaaksossa on biohanke: entisen Myllykosken paperitehtaan tiloihin on tulossa biolaitos, jonka raaka-aineena on muun muassa olkea ja myllyteollisuuden raaka-aineita. Mitkä mahdollisuudet ministerillä on vaikuttaa tämän hankkeen eteenpäinviemisessä?

18.06 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän susien kannanhoidolliseen metsästykseseen, ja kiitos ministerille, että suhtautuu ymmärtäen niiden ihmisten ongelmiin, jotka kokevat huolta tästä jatkuvasti lisääntyvästä susikannasta. Sain Tohmajärveltä eräältä valtuutetulta kirjeen, että he oikeasti ovat joutuneet tilanteeseen, jossa 16-päinen susilauma pyörii aivan siinä kylän pinnassa ja juoksee jopa valaistuja kevyen liikenteen väyliä pitkin siellä, missä lapset menevät kouluun. Tämä kysymys voi jostakin tuntua vähäpätöiseltä, mutta kun kunta joutuu tämän syyn takia turvautumaan koulukyytiin ja ottamaan näille lapsille taksin, niin onko joku järjestelmä olemassa, että kunnalle korvataan, koska sudethan ovat valtion suojeluksessa tavallaan ja kunnalle aiheutuu ikään kuin padoista vahinko? Tämän halusin nyt suoraan ministeriltä kysyä.

18.07 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On näistä normipurkutalkoista ollut paljon puhetta, ja korostaisin tässä keskustelussa myös sitä näkökulmaa, että meille tulee jatkuvasti näitä uusia normeja, joita ei edes käsitellä täällä eduskunnassa, vaan erilaisia kriteereitä ja normeja tulee esimerkiksi tukien myöntämiseen liittyen. Miten tähän aiotaan puuttua, kun meille tulee uutta normitusta, että me emme ole näitten kanssa jatkuvissa ongelmissa ja vaikeuta esimerkiksi maatalousyrittäjien toimeentuloa?

Sitten on ollut puhetta siitä, että biotalous pitää saada nousuun, siellä on kymmeniätuhansia, jopa 100 000 tulevaa työpaikkaa mahdollista saada. Miten turvataan se, että saamme jatkossa enemmän ammattimaisia metsätalousyrittäjiä ja osaajia ja esimerkiksi vaikka puuta rakentamiseen liittyen? On tiedossa se, että meidän ammatillinen koulutus ei tällä hetkellä vastaa yritysten tarpeita, ja myös nuorilta tulee sitä palautetta, että heidän osaamisensa ei tällä hetkellä riitä ja tämä vaikeuttaa työllistymistä. (Puhemies koputtaa) Voidaanko esimerkiksi mennä tämmöisiin osaamiskeskuksiin, mitä Saksassa käytetään yrittäjien ja oppilaitosten välillä? (Puhemies koputtaa) Esimerkiksi Saksassa nuorisotyöttömyys on lähellä nolaa biotalousalalla.

18.08 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toivoisin, että ministerillä olisi aikaa kommentoida myös, jos puhemies armollisesti antaisi vielä enemmän kuin vain 2 minuuttia jossakin vaiheessa — tällainen nöyrä pyyntö puhemie-

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

helle — tämän Luken ja sitten Akatemian asiaa tavallaan, minkälaisella kädellä ministeri aikoo ottaa nyt siihen kiinni, että hallituksen oma kärkihanke, biotalous, saa sille kuuluvan aseman tutkimuksessa ja kehityksessä. Nyt kun kerran edellisen hallituksen aikanaan tekemä Luken rahoituksen kaventaminen on tosiasia, niin toivoisin, että nyt ministeri vähän sitä avaisi.

Ilolla ja samalla surulla, kun valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Leppä otti kiinni tuohon tärkeään asiaan, on todettava se, että meidän pitää alkuperätuotantomerkintöjä tehdä siten, että meillä ei tuoteta eikä syötetä lapsillemme jotain sellaista, mitä me emme itse osaisi, joka on Thaimaassa tuotettua broileria ja niin edelleen. Meidän on pakko pystyä tähän ottamaan kantaa, ja toivon, että EU:ssa viette tätä alkuperämerkintää eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä nyt puheenvuoron edustaja Honkoselle, ja nähdäkseni kaikki, jotka ovat pyytäneet puheenvuoron, ovat ainakin kerran saaneet puheenvuoron käyttä. Osin on menty jo toista kierrosta ja toista kierrosta jatketaan.

18.10 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Innokkaan maaseudun kehittäjänä iloitsen, että kylätoiminnan valtionapua voitiin säilyttää tällä tasolla, mitä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä nyt esitetään. Pidän myös hyvin tärkeänä sitä, että erikokoisia kyläyhteisöjä, niin kuin tässä on nyt tullut esille, oli sitten kyse kaupungin läheisestä maaseudusta, harvaan asutusta maaseudusta tai ydinmaaseudusta, voidaan kehittää edelleenkin ja näiden kyläyhteisöjen elinvoimaisuutta tukea.

Olisin kuitenkin kysynyt maaseudun kehittämiseen liittyvistä ongelmista. Tässä on nyt jo viitattu tähän Hyrrä-tietokantaan, myös monet maaseudun kehittäjät ovat sen kokeneet ongelmallisena. Esimerkiksi Leader-toimintaryhmät käyttävät tätä samaa ohjelmistoa, ja se syö kyllä todella paljon resursseja, myös ajallisia resursseja sitä käytännön maaseudun kehittämistyötä tekeviltä ihmisiltä. Olisin ministeriltä kysynyt, tullaanko näihin maa- ja metsätalousministeriön tietohallintojärjestelmiin pikapuoliin etsimään parannusta.

18.11 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä monissa puheenvuoroissa on kiinnitetty huomiota siihen, että lapset eivät enää näe eläimiä eivätkä täten pääse tietoisuuteen siitä, että mistä ruoka tulee. 4H-toiminta on kuitenkin sellaista toimintaa, jossa järjestetään usein teemapäiviä ynnä muita maatiloilla, niin että siellä päästään näkemään sitten sitä todellista ruuan alkuperää, ja siksi oli tärkeää, että me valtiovarainvaliokunnan maatalousjaostossa nostimme 4H-toiminnan valtionapua 600 000 eurolla.

Toinen kysymys on se, että meidän pitäisi saada myöskin malleja tuolta Keski-Euroopasta biotalouden hyödyntämiseen ja tilakohtaisten bionesteiden ja sähköntuotantojärjestelmien kehittämiseen, koska näen, että se olisi yksi hyvä tulonlähde myöskin tulevaisuudessa maatiloille.

18.12 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näistä julkisista ruokahankinnoista: Nyt kun hankintalakia ollaan tekemässä — tiedän, että maa- ja metsätalousministeriöstä on henkilö tässä työryhmässä — toivoisin, että nyt todellakin tulee tänne perusteluteksteihin selkeä kirjaus siitä, että on ihan luvallista laittaa laatuksikriteereitä ja tukea siten hallitusohjelman mukaisesti kotimaisia ruokahankintoja. Ei voi olla toimintatapana, niin kuin edustaja Leppä tuossa sanoi, että me säädämme täällä yhtä ja julki-

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

sella puolella käytetään toisenlaisilla pelisäännöillä tuotettuja tuotteita. Eli toivoisin, että yhteistyö olisi vahvaa.

Sitten haluaisin yhtyä siihen kiitokseen, että luontopolitiikkaa on tehty luottamuksella ja reiluin keinoin sitoutettu paikalliset esimerkiksi suurpetojen suojeluun ja annettu kannanhoidolliselle metsästykselle tilaa — 46 lupaa on ihan hyvin. (Puhemies koputtaa)

Mutta kysyisin vielä metsävaratietojen ja sähköisten palveluitten hyödyntämisestä tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kari ja nyt vielä edustajat, jotka pyydätte ja haluatte vielä käyttää useampia puheenvuoroja, toivon, että nousette ylös ja painatte uudelleen V-painiketta, että saamme tämmöisen päivityksen, missä tarkkaan ottaen menemme.

Jatkamme vielä hetken, ja ministeri saa ilman muuta, niin kuin äsken luvattu, vielä puheenvuoron.

18.13 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meille sosialidemokraateille työ on politiikan keskiössä — kaikki työ on arvokasta, yrittäminen on arvokasta. Ja tästä elintarvikesektorista: tällä sektorilla työskentelee noin 300 000 ihmistä Suomessa, joten elintarvikesektorin merkitys myös työn näkökulmasta on keskeinen.

Uudistan kumminkin kysymykseni liittyen Makeraan. Makeran tulevaisuutta selvitetiin viime kaudella johtamanne ministeriön perustamassa työryhmässä. Tässä työryhmässä syntyi johtopäätös, että tätä Makera-järjestelmää pitäisi uudistaa erityisesti läpinäkyvyyttä tukevalla tavalla. Onko teillä ministerinä tiedossa, mihin johtopäätökseen tässä työryhmässä päädyttiin? Onko tuloksia tämän osalta syntynyt?

18.14 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka täällä ovat nämä petoasiat olleet jo monella tavalla esillä, niin vielä siihen liittyen. Niin kuin tässä on todettu, susien kannanhoidollinen lupamäärä oli nyt reilusti noussut, ja ministeriön ohjeen mukaan ministeriö suosittelee uusien lupien kohdentamista nuoriin haittaa tai vahinkoa aiheuttaviin susiin.

Mutta minä tässä toivoisin myös, että näitä lupia kohdennettaisiin, miten sen nyt sanoisi, tarpeen mukaan myös alueellisesti, ja tarkoitan tällä muun muassa Kainuuta, missä tietyllä alueella tämä on todellinen ongelma, on useita laumoja, joitten aiheuttamat vahingot ovat kiistattomia. Eli ehkä kysymys näinpäin, että voiko ministeriö ajatella näitten uusien kaatolupien myöntämistä myös selkeästi alueellisesti.

18.15 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen yksi kärkihanke on biotalous. Kysyisinkin näistä chp-voimaloista, joilla voidaan tuottaa sekä lämpöä että sähköä: kuinka paljon hallitus on panostanut tähän? Tämä ehkä kuuluu tuonne Rehnin puolelle, mutta... Sahoilla esimerkiksi — puhun alasta, jonka tunnen — tulee paljon sivutuotteita. Nyt sitä sivutuotetta ajetaan satojen kilometrien päähän omakustannushintaan, ja voi olla jopa 30—40 prosenttia vettä mukana. Me ajamme vettä paikasta toiseen. Miksi sitä ei siirretä tai muunneta siinä paikan päällä energiaksi, lämmöksi ja sähköksi, jolloin ylimääräinen sähkö voidaan syöttää verkkoon ja itse käyttää siinä? (Puhemies koputtaa) Näissä teollisuuslaitoksissa nimittäin paranisi myös huoltovarmuus, kun nykyään näissä on ongelmia, (Puhemies koputtaa) verkoissa ja näissä.

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

18.16 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on nostettu esiin keskustelussa myös kylätoiminta ja 4H-järjestöjen toiminta, jotka tuossa valio-kuntakäsittelyssä saivatkin lisärahaa. Jotta tämmöiset kylätoiminnot menestyisivät, niin mikä on ministerin näkemys laajakaistojen tulevaisuudesta tuolla maaseudulla? Maanvil-jelijät, maatalous tarvitsevat hyviä laajakaista-, kuituyhteyksiä, jotta tekniikka pelaa.

Toinen asia, mihin haluaisin kiinnittää vielä huomiota: Byrokratian purkutalkoista hal-litus puhuu paljon, ja meillä on myös rantakaavaa ja yleensä kaavoitusta maaseudulla. Siel-lä on paljon myös yritystoimintaa, ja nämä yrittäjät haluavat maatilamatkailua ja vastaa-vaa. Miten tähän suhtaudutaan, voiko tätä kaavoitusta kenties helpottaa ministeriön toi-mesta?

18.17 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun Pariisissa saa-tiin hyvä ilmastopimus, niin se edellyttää myös meiltä monenlaisia toimia. Puuhan kas-vaa metsässä enemmän kuin koskaan, mutta onko se oikeanlaista puuta, joka sitoo parhaal-la mahdollisella tavalla hiiltä? Ja sitten kun me rakennamme tätä uutta biotaloutta, niin onko se sitten sellaista, jossa se hiilen sidonta säilyy?

Nämä ovat varmaan sellaisia asioita, mitä meidän pitää miettiä. Mitä kautta, ministeri, ajattelette, että tämmöinen tieto ja ehkä osaamisen päivittäminen sitten viedään sinne käy-tännön metsätalouteen? Erityisesti ilmastopaneelitutkimusten mukaan tarvitaan enemmän järeää puuta sahateollisuuden käyttöön, joka tätä kautta sitten myöskin pitäisi tämän hiilen pidempään tässä kierrossa.

18.18 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näihin susi-en kaatolupiin vielä: Viime kaudellahan meillä kävi ehkä huonosti useammallakin alueel-la, koska hallinto-oikeus käsitteli niin pitkään näitä valituksia. Onko nyt tässä lupien myön-tämisessä huomioitu tämä valitusaika, että tässä saadaan kuitenkin keväällä sitten ajoissa ennen lumien lähtöä nämä luvat käyttöön?

Toinen tärkeä asia, mistä tässä on keskusteltu, on tämä metsätalouden kokonaiskuva, ja biotalouden kehittäminen on erittäin hyvä, nämä kärkihankkeet. Saadaan puu liikkeelle ja saadaan uusia tuotteita metsistä. Siinä on meillä kuitenkin paljon tekemistä, jos noin kol-masosa Suomen metsistä tällä hetkelläkin on huonossa hoidossa, ja juuri yhdistykset, ku-ten metsänhoitoyhdistys, ja monet muut tahot ovat sitten hyviä neuvonantajia siinä. Näen-kin, että vaikka mhy-laki muutettiin, he ovat kuitenkin pysyneet siinä ajan kärjessä.

Mutta yksi kysymys: Täältä momenttia ehdotetaan poistettavaksi, Pienpuun energiatu-ki. (Puhemies koputtaa) Millä tavalla energiapuuta tullaan tukemaan — vai tuetaanko — koska tällä hetkellä energiayrittäjät ovat aika pulassa?

18.20 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä, kun metsätalous nousi nyt tässä myöskin vahvasti keskusteluun. Kysyisin oikeastaan ministe-riltä sitä, kun hyvin suuri ongelma meillä tällä hetkellä, kun halutaan bioenergiaa edistää, halutaan kestävää metsätaloutta edistää, on se, että meillä on hyvin pirstoutunut metsätila-rakenne. Mehän hallitusohjelmaan kirjasimme sen, että sukupolvenvaihdoksia edistetään. Kysyisin teiltä, missä tämä vaihe on menossa.

Toinen kysymys liittyy tähän samaan asiaan, minkä edustaja Kalmari jo nosti esiin, nämä sähköiset järjestelmät muun muassa metsätalouden tukiin liittyen. Olisi hyvä, jos pystyisitte kertomaan niiden kehitysvaiheista, sillä ongelmia tässä on. Taimikon hoitoon,

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

juurikkään torjuntaan ja niin edelleen on haettavissa tukea, mutta systeemi ei metsätaloustyrittäjien toimesta kuultuna ole sillä tasolla kuin sen tulisi olla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä debatin tässä vaiheessa puheenvuorot edustajille Mikkonen, Mykkänen ja Anttila, ja sen jälkeen ministerille puheenvuoro, ellei nyt jollakulla ole aivan välttämätöntä. — Edustaja Maijalalla näyttää olevan, elikkä hänelle. (Naurua)

18.21 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin me olemme kuulleet, viljelijät ovat olleet todella tukalassa tilanteessa koko syksyn tämän taloudellisen tilanteen takia, ja huolta on aiheuttanut myös lomituksista säästämisen. Nyt valiokunta onneksi löysi siihen paremman ratkaisun kuin mitä olivat ne kaikkein pahimmat pelot, mutta silti on syytä huolehtia siitä, että maataloustyrittäjät jaksavat, ja varmasti syytä seurata, miten tämä lomitusrjestelmä toimii. Me tiedämme, että silloin kun viljelijä voi hyvin ja jaksaa, niin hän myös huolehtii esimerkiksi tuotantoelämistään hyvin, ja tämä on meidän kaikkien yhteinen tahto.

Edustaja Meri otti esille tämän eläinsuojeluvaltuutetun viran lakkauttamisen. Pitäisin hyvin tärkeänä, että tämä säilytettäisiin, sillä se on ollut hyvä linkki eri toimijoiden välillä, niin tuottajien, tutkijoiden kuin järjestöjen, ja me tiedämme, että kuluttajat ovat entistä kiinnostuneempia (Puhemies koputtaa) eläinten hyvinvoinnista ja tuotannosta, ja siksi tämä olisi erittäin tärkeä säilyttää.

18.22 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri vastasi kysymykseeni, että kyllä, Mäkelän tukiprosenteissa luodaan porrastus, jolla tuetaan ravinteiden kiertoa, öljyn korvaamista. Kiitokset siitä.

Kun meillä hallitusohjelmassa on kunnianhimoinen ja tarpeellinen tavoite, että lannasta 50 prosenttia prosessoitaisiin tehokkaasti 10 vuoden päästä, siinä tietysti yksi keskeinen kysymys on se, että sille orgaaniselle kotimaiselle lannoitejakeelle olisi luonteva, tehokas logistiikkajakelu ja kysyntä. Tähän liittyen, kun olen miettinyt, että meillä on liikenteen puolella varsin hyvin lähtenyt liikkeelle biopolttoaineiden osuuden nousu, jossa tässä istuvalla puhemiehellä on ollut merkittävä roolikin, olisiko mahdollista, että myöskin maatalouden puolella loisimme jonkinlaisen kotimaisen kiertoravinteiden sekoitevelvoitteen lannoitusteollisuudelle? Se voisi lähteä hyvinkin pienistä prosenteista liikkeelle, mutta loisi selkeän nielun, jolla sitten alkaisi syntyä kysyntää, ja isot yhtiöt loisivat prosessin, jolla tehokkaasti tämä (Puhemies koputtaa) kiertoravinne syntyisi lannoitteeseen. — Kiitos.

18.23 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on erittäin monessa puheenvuorossa jo puututtu maatalouselinkeinon erittäin heikkoon kannattavuuteen, joka on todella se kaikkein suurin tulevaisuuden uhka. Ongelmahan on se, että elintarviketalousketjussa muodostuva arvonalisä ei välity ketjun kautta sen toimijoille oikeudenmukaisessa suhteessa, vaan ketjun vahvin eli kauppa ottaa siitä päältä suurimman osan. Kaupan katteethan ovat olleet merkittävästi kasvussa koko ajan. Sen lisäksi kauppa on lähtenyt halpuuttamisen tielle, ja halpuuttamisestakin kauppa ottaa välistä. Tutkimusten mukaan halpuuttamisesta kuluttaja on hyötynyt noin 7 prosenttia, vaikka tuotteen hinta on alennettu 20 prosentilla, eli kauppa ottaa senkin siitä itselleen.

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

Tässä tarkoituksessa kysynkin, kun hallitusohjelmaan on kirjattu, että tuottaja- ja toimialaorganisaatiolaki olisi mahdollista antaa. Se loisi tietyn neuvotteluprosessin mahdollisuuden koko elintarvikeketjuun. Minun kysymykseni ministerille kuuluukin: onko asia jo valmistelussa, ja mikä on sen aikataulu?

18.24 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, että sain lisätä vielä yhden asian, susikysymyksen. Nimittäin edustaja Korhonen otti hyvin esille Kainuun susikantatilanteen. Kainuussa on metsäpeuroja, joitten määrä on romahtanut viime vuosina susien vuoksi todella paljon. Nyt haluankin esittää kysymyksen, siis esitän kysymyksen: kumpi on tärkeämpää, se, että Kainuun metsäpeurat pysyvät yleensä ottaen olemassa ja hengissä, kyseinen kanta, vai se, että meillä on siellä elävä susikanta?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Leppä.

18.25 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Tiilikainen on syytä kiittää myöskin siitä, että tähän kaikkeen biotalouteen liittyvään, luonnonvara-alaan liittyvään, on tullut nyt realismia vahvasti mukaan, ja hän muistaa sen, että luonnonlaki on kuitenkin se, joka määrittelee aika pitkälle tämän koko alan perustaa. Hyvä niin.

Saman pitää mennä myöskin koko hallinnon läpi. Nythän hallitusohjelmassa on kirjaus myöskin siitä, että maataloushallinnosta yksi porras tippuu pois, ja toivottavasti — ja uskon näin — kun valmistelu etenee, se tapahtuu erityisesti viljelijälähtöisesti, ei hallintolähtöisesti vaan viljelijälähtöisesti niin, että myöskään sieltä ei tule uusia lisäkustannuksia alalle, joka ei yhtään uutta kustannusta kerta kaikkiaan siedä. Mutta tämän uskon olevan, ja varmasti kaikki uskomme olevan, täysin mahdollista ottaen huomioon, mitä ministeri Tiilikainen on tähän asti saanut aikaan. (Puhemies koputtaa) Ensimmäisenä näyttönä tietysti tuo nitraatidirektiivin, järjettömän sellaisen, purkaminen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministeri, sanotaanpa nyt, 3 minuuttia.

18.26 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Yritän purkaa monia kysymyksiä.

Edustaja Myllykoski kysyi tästä, että kun Luken määrärahat pienenevät, niin eikö Akatemian määrärahoja voisi osoittaa tähän biotalouden vahvistamiseen. Siellä on monia tutkimusohjelmia, mistä biotaloustutkimus voi hakea, mutta olet aivan oikeassa siinä, että täytyy vahvistaa sitä, koska juuri sinne niitä Lukenkin rahoja on siirretty, että sieltä myös on mahdollisuus saada takaisin.

Alkuperämerkinnöistä moni puhui, muun muassa edustaja Heinonen, ja tässä on tarkoitus, että edetään EU:ssa vapaaehtoisella pohjalla, että ei luoda turhaa byrokratiaa sillä, että on pakko lähteä alkuperämerkintöihin, vaan se, joka markkinoilla kykenee ja kuvittelee hyötyvänsä siitä, on valmis silloin satsaamaan siihen alkuperämerkintään. Uskon, että tällä tavalla menemme eteenpäin.

Näistä sähköisistä tietojärjestelmistä moni otti esille sen, että ne ovat toimineet hitaasti tai eivät vielä kukaan kaikilta osin. Esimerkiksi juuri nämä hankehakemukset: Vaikka niitä päätöksiä nyt tehdään käsipelin, niin sitten maksatuksiin päästään vasta, kun tuo Hyrrä-jär-

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

jestelmä toimii. Maatilojen investointien osalta nyt tuon Hyrrän pitäisi olla tietojeni mukaan kunnossa.

Sähköisestä metsävaratiedosta muun muassa edustaja Kalmari kysyi, ja sitä on tarkoitus hallituksen kärkihankkeena edistää, koska ajantasainen ja tarkka tieto metsistä on myös sähköisen puukaupan edellytys, plus että se on edellytys sille, että pystytään lähivuosina karsimaan sitä Kemera-byrokratiaa, mihin täällä useampi edustaja viittasi. Itse asiassa tuo pienpuun energiatuki on nimenomaan siirretty sinne Kemera-tukijärjestelmään nyt jatkossa, että siinäkin tapahtuu tämmöinen yhtenäistäminen.

Moni edustaja kysyi tähän energiapuoleen liittyvistä asioista, ja niitä tietysti nyt ratkotaan ilmasto- ja energiastrategian päivityksen yhteydessä, ja tämä metsien hiilensidonta on tärkeä näkökulma. Meillä Suomessa on se onnellinen tilanne, että metsät kasvavat kymmeniä miljoonia kuutioita enemmän vuodessa kuin mitä käytetään, eli meillä on samaan aikaan mahdollista lisätä niin puun teollista käyttöä kuin energiakäyttöä, huolehtia luonnon monimuotoisuudesta, ja silti meillä vielä säilyy se positiivinen hiilinielu, kunhan meidän metsämme vain pysyvät tuottavina jatkossakin.

Makeran kertasinkin tuossa jo, että niitä korotettuja prosentteja tulee tiettyihin juttuihin. Tämä läpinäkyvyys: Tietysti näissä investointituissa on omat kriteerinsä, niitten mukaan toimitaan. Sitten näissä erilaisissa kehittämishankkeissa ja tutkimuksissa, mitkä ovat hakeusten nojalla, toki niissäkin on kriteeristönsä, miten niitä tukia myönnetään.

Sudet, alueellinen kohdentaminen. Nyt meillä on 34—38 laumaa. 46 lupaa tietää yli yhtä lupaa per lauma, ja siinä, mihin päin sitten näitä paria lupaa per lauma osoitetaan, varmasti otetaan susitiheys huomioon. (Puhemies koputtaa) Peura on ihan yhtä tärkeä elementti luonnon monimuotoisuutta kuin susikin. Totean sen edustaja Maijalalle.

Vielä sen verran, että edustaja Mikkonen otti tärkeän asian, viljelijöitten jaksamisen ja lomituksen, joka on myös edellytys sille, että eläimistä pidetään hyvää huolta. Se on tärkeä huomio, että jotta viljelijät pystyvät työnsä hoitamaan hyvin, (Puhemies koputtaa) niin heidän täytyy myös jaksaa.

Sitten aivan lopuksi palaan edustaja Korhosen ottamaan kysymykseen sukupolvenvaihdosta (Puhemies koputtaa) suunnittelevista tiloista. Juuri sen eteen koko tämä keskustelu on käyty, jotta voitaisiin kannattavuutta mahdollisesti parantaa, esimerkiksi näitä tuotajaorganisaatioita luomalla, mihin edustaja Anttila viittasi, että voitaisiin sitä kahlitsevaa byrokratiaa ja henkistä taakkaa purkaa sitä kautta, että voitaisiin varmistaa Makeralla muun muassa ne investoinnit. (Puhemies koputtaa) Näistä syntyy se, uskaltaako nuori lähteä tälle edelleenkin tulevaisuuden alalle eli ruuan tuottamiseen kasvavalle ihmiskunnalle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Tässä vaiheessa tämän pääluokan 30 käsittely keskeytetään, ja keskustelua jatketaan myöhemmin tänä iltana.

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 18.30.

Yleiskeskustelua jatkettiin kello 22.34.

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Palataan käsittelemään pääluokkaa 30.

22.34 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Maa- ja metsätalousministeriön pääluokka on ymmärrettävistä syistä sen saman ongelman edessä kuin muutkin valtion budjetin osat, eli säästää pitää, kun tilanne on, mikä on.

On hyvä, että Makera sai lisää rahaa, sille annan erittäin suuren arvon, koska jos emme investoi emmekä pidä huolta siitä, että tuotantolaitteet maataloudessa säilyvät kunnossa, niin sehän on suoraan verrannollinen siihen, miten tässä maassa tulevaisuudessa elintarviketeollisuus toimii. Ja tämä nykyinenkin tilanne, jossa elämme, eli Venäjän pakotteiden takia esimerkiksi elintarvikkeiden kauppa itään on käytännössä pysähtynyt, ei loputtomiin jatku. Siksi tulee pitää maatalous kunnossa edelleen tässä maassa ja nimenomaan niin, että tilojen ahdinkoon pyritään vaikuttamaan paljon entistä tehokkaammin. Paljon on toki tehtykin, mutta ne vähäiset rahat, mitä meillä on siihen ollut käytettävissä, eivät varmaan riitä. Markkinoilta toivoisin vähän vetoapua tähän hommaan lisää, koska pelkällä valtion rahalahan tähän ei pysty vaikuttamaan.

Metsäpuolella sitten toisaalta voisi sanoa, että se, kun nyt saimme tästä Pariisin ilmasto-kokouksesta positiivisen viestin siitä, että suomalaiset metsät lasketaan kaikin puolin hiilinieluiksi edelleen täysimääräisenä, on hyvä asia. Mutta toivoisin vielä, että kun ministeri sitten näistä asioista neuvottelee EU:ssa metsätalouden osalta, niin uusiutuvan energian kestävyyskriteereillä ei rajoitettaisi suomalaisen energiapuun käyttöä, koska se olisi aivan kohtalokas virhe meidän suomalaisten kannalta, koska Suomen todellinen ja ainoa luonnonvara ovat metsät ja sieltä saatava hyöty on tälle kansakunnalle se valtava mahdollisuus. Ja nyt, jos me emme tätä omaa metsävarantoamme pysty täysimääräisenä hyödyntämään jonkun hallinnollisen määräyksen takia, olemme todella huonossa tilanteessa.

Näihin kahteen asiaan haluan kiinnittää huomiota ja toivon, että metsätalouden puolella tämän alkavan vuoden aikana saamme eteenpäin askelia niin, että metsien käyttö lisääntyy, investointeja tehdään, kotimaista puuta jalostetaan pitemmälle ja puurakennuksia tehdään tähän maahan enemmän kuin tähän asti on tehty.

22.36 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! En tässä ryhdy käsittelemään maatalouspääluokan numeroita. Ainoastaan muutamia tällaisia ajatuksia siitä, mikä mielestäni on tällä hetkellä suomalaisen maatalouden tilanne.

Maataloudessahan on sillä tavalla tapahtunut tasa-arvokehitystä, että nyt kaikki päätuotantosuunnat ovat erittäin kannattamattomia, kun aikaisemmin, noin runsas vuosi sitten, maidontuotanto oli vielä selvästi muita kannattavampi. Nyt on siis tasa-arvoisuus toteutunut, kaikki ovat tasapuolisen kannattamattomia. Maatiloilla on aikamoisia maksuvalmiusvaikeuksia myöskin, ja aika yleinen tilanne on, että vähintään toinen puolisoista käy palkkatyössä ja silti rahat eivät tahdo riittää. Tiedetään myös, että markkinatuotoilla ei voi tulla toimeen kuin joillain ihan harvinaisilla esimerkiksi puutarhatuotannon aloilla, kenties. Sitteen tukibyrokraatia vaivaa monin tavoin, niin kuin esimerkiksi tänään täällä käsitelty hyvin ikävä tilanne noissa lypsylehmä-, nauta-, lammas- ja vuohipalkkioissa, kun tällainen yhden päivän myöhästyminen vie koko tukimuodon tulot tilalta koko vuodeksi. Tämä tästä yleistilanteesta.

Oikeastaan sen takia tulinkin tänne, että minusta pitäisi selvittää myöskin tätä maatalouden velkaantumistilannetta. Perinteinen vastaushan on se, että tilanne on kohtuullisen hyvä, että elinkeino ei ole liian pahasti velkaantunut, pieni osa on vain velkaantunut, ehkä 10—

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

15 prosenttia. Mutta ne loput ovatkin niitä jähdyttelijöitä, joitten tiloilla melkoisella todennäköisyydellä tuotanto lakkaa. Ne velkaantuneet tilat ovat juuri ne investoineet, usein nuorille viljelijöille siirtyneet tilat, ja niillä tuo tilanne on aika lailla veitsenterällä. Velkaa on paljon, ei oikeastaan ole näköpiirissä, että sen velan pääomaa pystyttäisiin juurikaan lyhentämään, ja korot nyt sitten pystytään maksamaan, kun meillä on tämä euron siunattu kriisi, joka pitää korkotason sairaalloisen alhaisena ties kuinka kauan. Viljelijät ovat monesti hyvin tyytyväisiä euroon, että se on kovin hyvä valuutta, kun korkotaso on näin alhainen. He rakastavat euron kriisiä.

Jos korkotaso nousee tuonne normaalina pidettävään 4—6 prosenttiin, silloin voi jo alkaa erällä tiloilla rytistä. Niin kauan kuin vakuudet säilyvät — ja vakuushan on käytännössä maatalousmaa, ei niillä talousrakennuksilla ja maatalouskoneilla kovin paljon ole vakuusmerkitystä — niin kauan kuin tuon maatalousmaan arvo säilyy, niin kauan tilanne on tietysti se, että pankit ovat suhteellisen tyytyväisiä, kun saavat korot. Mutta jos tuo kiinnostus maatalouden ulkopuolella pellon hankintaan vähenee, niin silloin kyllä on hyvin lähellä sekin tilanne, että maatalousmaan arvo laskee jyrkästi ja pankit alkavat vaatia lisää vakuuksia, ja silloin sitten on peltoa kaupan.

Kyllä tällä kaudella pitäisi tehdä joku kunnon selvitys tästä maatalouden tilanteesta. Nyt asiat on pitkälti lyöty lukkoon sinne vuoden 2020 loppuun, mutta sitä varten jo täytyy valmistautua, että sitten vuodesta 2021 lähtien voitaisiin hiukan analyyttisemmin käsitellä näitä maatalouden ongelmia ja turvata sitten näitten kynnelle kykenevien tilojen tuotannon jatkuminen tässä maassa.

22.41 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Taloudellinen tilanne on Suomessa heikko, ja tällä hallinnonalalla on paljonkin asioita, joita olisi tullut olla siinä laajemmin ja enemmän, koska biotalousosio on juuri tässä, ja me todella tarvitsisimme tähän paljon, että me saisimme Suomelle lisää taloudellista kehitystoimintaa aikaiseksi.

Mutta minulle henkilökohtaisesti yksi kohta tässä on Kemera, Kestävän metsätalouden rahoituslaki -kohta, johon olisin todellakin toivonut jo tässä vaiheessa lisää määrärahoja vajaatuottoisten metsien uudistamiseen. Eli Kemera-laki tuli voimaan 1.7.2015, ja viime talvena me keskustelimme tästä asiasta, että minkä takia vajaatuottoisten metsien uudistaminen jätettiin tästä pois. Se otettiin siinä vaiheessa esille näissä lisäteksteissä, että se voitaisiin ottaa tänä talvena tai myöhemmin uudestaan käsittelyyn. Se ei kuitenkaan nyt ole tässäkään matkassa, ja se, mikä merkitys tällä on, on se, että meillä Lapissa, erityisesti Keski-Lapissa, puolet metsistä uudistetaan tällä hetkellä vajaatuottoisten metsien uudistamisella Kemera-tuella, ja nyt tämä on jäänyt kokonaan pois. Viimeistään vuoden päästä tämä asia on pakko ottaa uudestaan käsittelyyn, jotta me voimme varmistaa sen, että yksityispuolellakin saadaan jatkossakin metsätaloutta kehitettyä järkevällä tavalla.

22.43 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! Suomalaisessa maataloudessa eletään tällä hetkellä akuuttia taloudellista kriisiä. Millään tuotantosuunnalla ei mene niin sanotusti hyvin eikä voi oikeastaan puhua edes kohtalaisesta tuloksesta. Monilla tuotantosuunnilla, erityisesti lihantuotannossa, ollaan siinä tilanteessa, että keskustellaan jopa kokonaisten suomalaisten tuotantosuuntien loppumisesta ja katoamisesta.

Tilanne on monen tekijän summa. Olemme osa yhteistä eurooppalaista maatalouspolitiikkaa ja elämme eurooppalaisen maatalouden olosuhteissa. Mutta iso tekijä tietysti on ollut myös ulkopolitiikka: asiat, jotka ovat tapahtuneet Venäjän ja Ukrainan välillä. Se on

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

tullut iskuna varsinkin maitoa tuottaville tiloille. Ei ole voitu viedä maitotaloustuotteita Venäjälle vanhaan hyvään tapaan. Kuitenkin maatalouden kriisi on myös koko mantereen laajuinen kriisi. Jopa Euroopan tasolla on haasteita monilla tuotantosuunnilla kannattavuudessa, ja jopa Brysselin kaduilla — lähellä sitä, missä näitä koko mannerta koskevia maatalouspoliittisia päätöksiä tehdään komission edessä — on nähty mielenilmauksia, mikä kertoo siitä, missä tällä hetkellä mennään Euroopan tasolla ja globaalilla tasolla.

Täällä Suomessa ja eduskunnassa meidän pitää tehdä kaikki se voitava, mitä meillä on kansallisessa päätöksenteossa suomalaisissa käsissä maatalojen tilanteen helpottamiseksi ja sillan rakentamiseksi tämän kriisin yli. Kuitenkin tulevaisuuden näkymät ovat sellaiset, että 10—20 vuoden päästä maailman väestönkasvu, ilmastonmuutos, luonnon ja ympäristön pilaantuminen synnyttävät tilanteen, jossa todennäköisesti elintarvikkeista voi olla jopa puutetta täällä meidän pallollamme. Ja siinä kohtaa hyvä ja toimiva elintarviketuotanto ja ruokaturva nousevat ihan uuteen arvoon arvaamattomaan.

Kansallisessa maatalouspolitiikassa keskeinen tekijä, johon tulee kiinnittää huomiota, on se, että ne maatalouden tuet, jotka kuuluvat tuottajille laillisesti, pitää saada maksettua ajallaan. Ja on mahdotonta ja aivan käsittämätön tilanne se, että jos on haasteita hallinnossa, jos on haasteita viranomaisen toiminnassa, niin kärsijäksi joutuu se edunsaaja — se maatilayritys, maaseutuyritys — ja se tuottaja, yksityishenkilö. Näin ei voi olla.

Haluan tässä kohtaa ottaa kantaa keskusteluun Maaseutuviraston roolista, joka on tässä tämänpäiväisessä ja -iltaisessakin keskustelussa noussut esille. En voi ymmärtää ja hyväksyä sitä, että Maaseutuvirasto ei tietojärjestelmäongelmiin ja atk:hon viitaten ole pystynyt maksamaan tukia ja avustuksia oikea-aikaisesti. On tärkeää, että nyt selvitetään ulkopuolisen tahon toimesta avoimesti ja reilusti, mikä siellä Maaseutuviraston toiminnassa mättää, missä ne pullonkaulat ovat. Jatkossa hallinnon pitää toimia meidän hyvän hallinnon periaatteitten mukaisesti myös maaseutu- ja maatalouspuolella.

Tässä kuitenkin Maaseutuviraston toiminnan kritiikissä, ihan aiheellisessakin kritiikissä, on ollut jopa tietynlaisia ajojahdin ja noitavainonkin piirteitä. Ei ole mikään patenttiratkaisu, mikään sormiennapsautusratkaisu, se, että lakkautetaan Maaseutuvirasto ja sen jälkeen kaikki ongelmat suomalaisessa ja EU:n maatalousbyrokratiassa katoavat.

Rohkenen kyllä väittää, vaikka Maaseutuvirastossa ei ole riittävästi ymmärretty viljelijöitä ja tuottajia, että kyllä enemmän ymmärretään viljelijöitä ja tuottajia, kun Maaseutuvirasto sijaitsee Seinäjoella keskellä peltoja, keskellä sitä todellista elintarvikemaakuntaa, kuin että se sijaitsisi Etelä-Helsingissä. Näin ollen toivon, että pystymme yhdessä kehittämään alueellistetun maaseudun ja maatalouden osaa ja viraston toimintaa niin, että kaikki asiat maataloushallinnossa saadaan asiallisesti hoidettua.

Niin ikään en voi hyväksyä sitä, että ollaan lisäämässä voimakkaita tarkastusmaksuja erityisesti kotieläintuottajille, joilla on epähuomiossa saattanut tiettyjen selvitysten toimitaminen jäädä muutaman päivän päähän. Sanktiot pienistä virheistä maatalouden ilmoituksissa eivät voi johtaa kohtuuttomiin seuraamuksiin, ja niissä täytyy miettiä meidän oikeusvaltiomme ja oikeusturvamme peruspilareita.

22.48 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä valtion talousarvio on nyt maa- ja metsätalouden osalta niin hyvä kuin se tässä valtionaloudellisessa tilanteessa voi olla. Se ei toki ole täydellinen, mutta niin hyvä kuin näissä taantumien oloissa se voi olla. En siis tässä puheenvuorossa puutukaan momentteihin tai budjettimuutoksiin, vaan ajattelin sa-

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

noa muutaman sanan yleisestä maatalouspoliittisesta kehityksestä, joka on itse asiassa edennyt samaan suuntaan jo vuosia — tai ehkäpä jopa vuosikymmenen.

Kehitys, josta olen huolissani, on se, että parasta mahdollista taloudellista tulosta ei välttämättä enää tuota paras mahdollinen tuotanto, paras mahdollinen sato, suuremmat määrät tai tuotannon tehokkuus. Moneen kertaan muutettu Euroopan unionin tukijärjestelmä on aiheuttanut vinoumia, jotka ovat voineet johtaa siihen, että tuottamatta jättäminen voi olla ruuan tuottamista kannattavampaa. Itse asiassa monissa tilanteissa tämä tilanne on jo näin.

Tämähän ei ole ongelma, jos tuotetaan tärkeitä luontoarvoja, suojellaan harvinaisia kohteita tai suojellaan tehokkaasti vaikkapa vesistöjä. Mutta jos, ja osittain kun, nyt on tapahtunut jo niin, että tämä etenee tavallisille pelloille, silloin on vaarana, että koko maatalouspolitiikan oikeutus voi joutua kyseenalaiseksi. Ruuantuotantoa on Euroopassa alettu tukemaan silloin, kun ruuasta oli pulaa. Sittemmin unionin politiikassa on käyty läpi monia vaiheita tuotannon rajoittamisesta ruuantuotannon tukemiseen ja määrien kasvattamiseen vaihdellen trendinomaisesti vuosikymmenten mittaan. Tällä hetkellä vallalla on ruuantuotannon kestävyys tukeminen, erilaisten vihreiden arvojen moniarvoisuuden tukeminen.

Mutta pelkään pahoin, että maataloustukijärjestelmä ei ole kestävällä pohjalla, jos muiden arvojen tukeminen ja muut arvot ylittävät tässä poliittisessa arvotuksessa itse ruuantuotannon tarkoituksen ja arvot. Siksi tämä kehitys pitäisi pystyä kääntämään. Ruuan tuottamisen pitäisi olla aina kannattavampaa kuin tuottamatta jättämisen. Tukijärjestelmien pitäisi aina kannustaa pyrkimään mahdollisimman hyviin satotasoihin, mahdollisimman tehokkaaseen tuotantoon, käyttämään uusinta teknologiaa, kohdistamaan oikeat viljelytoimenpiteet oikeille maille oikeaan aikaan. Tällä hetkellä tukijärjestelmä ei tätä kaikin osin tee, ja uskon ja toivon ja luotan, että hallituksen biotalouden kärkihankkeessa tähänkin ongelmaan tullaan puuttumaan.

En usko, että pitkällä tähtäyksellä tukijärjestelmämme on kestävällä pohjalla, jos ruuan tukemisessa maataloustuissa, jotka on ensisijaisesti tarkoitettu hinnanalennuksiksi kuluttajien elintarvikkeiden hintoihin, alkavat painottumaan enemmän kaikki muut arvot ja seikat kuin itse ruoka ja sen hinta ja sen arvot. Tämä on myös ongelma tällä hetkellä viljelijöille, maataloustuottajille. Poliittikka on ollut tempoilevaa, EU on asettanut tavoitteita ja vaihtanut tavoitteitaan tiheällä aikavälillä. Viljelijät haluaisivat tuottaa Suomessakin puhdasta suomalaista ruokaa, mahdollisimman suuret sadot kestävällä tavoilla, ja he haluaisivat myös tulonsa nimenomaan tästä ruuan tuottamisesta, ruuan hinnasta, mutta tällä hetkellä ruuan hinta on painettu niin alas, tuottajahinnat niin alas, että tukien merkitys on kasvanut erittäin suureksi, ja siten viljelijät joutuvat tukiriippuvaisina reagoimaan äkisti milloin mihinkin tukimuutoksiin ja itse ruuan tuottaminen uhkaa jäädä sivurooliin.

Mutta uskon siis, että tämä talousarvio, joka nyt on käsittelyssä, on yksi palanen tässä matkalla kohti sitä, että pääsemme biotaloudessa keskittymään maataloustuissakin ja maataloustuotannossa itse ruuan tuottamiseen, laadukkaitten suomalaisten elintarvikkeiden tuottamiseen.

22.54 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelman mukaan Suomessa palkitaan ahkeruudesta, työstä ja toimeliaisuudesta. Kasvava taloutemme perustuu hyvään johtamiseen, vahvaan yrittäjyyteen ja omistajuuteen sekä koko Suomen voimavarojen hyödyntämiseen. Näihin seikkoihin tulee siis hallitusohjelmassa panostaa. Jokainen hallinnonala on asettanut toimialalleen hallitusohjelmasta johdetut yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2016. Näistä yksi on muun muassa se, että kilpailukyky vahvistuu

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

parantamalla yrittäjyyden toimintaedellytyksiä. Näihin mielestäni maaseuturahaston yritystuet ja niiden maksatukset liittyvät oleellisesti.

Maa- ja metsätalousministeriön alaisuuteen kuuluvan maaseuturahaston hanke- ja yritystukien tukipäätösten tekeminen ja maksatus on jälleen kerran pahasti viivästynyt uuden ohjelmakauden alettua. Nyt käynnissä oleva maaseuturahaston ohjelmakausi kohdistuu vuosille 2014—2020. Tukien haku alkoi keväällä 2015, ja tukirahojen maksun hakijoiden tilille on ilmoitettu alkavan vasta alkutalvella 2016. Näin ollen tukien hakijat joutuvat pahimmillaan odottamaan rahojen tilille maksamista kohtuuttoman ajan rahoitushakemuksen jättämisen jälkeen.

Etenkin yritystukien maksaminen olisi saatava käyntiin mahdollisimman pian. Maaseuturahaston yritystuki on tarkoitettu tukemaan aloittavan yrityksen alkuvaihetta tai toimivan yrityksen laajentumista uudelle toimialalle. Moni investointeja suunnitellut yrittäjä on kuluneen vuoden aikana päättänyt jättää investoinnit kokonaan tekemättä tai siirtänyt niiden tekemistä myöhempään ajankohtaan, koska ei ole voinut tietää, milloin tukirahoja todellisuudessa aletaan maksaa yrityksille. Tämä on hidastanut etenkin pienten yritysten kehittymistä ja kasvua, koska näillä yrityksillä ei tyypillisesti ole ylimääräistä rahaa sidottavana investointeihin. Etenkin vallitsevassa taloudellisen taantuman tilanteessa tukien sujuva hakeminen ja maksaminen olisi ollut merkittävä käytännön apu yrityksille.

Yrittäjille on tärkeää, että tukien haku ja maksaminen on sujuvaa eikä vie kohtuuttomasti yrittäjän kallisarvoista työaikaa. Sujuva haku- ja maksatusprosessi vahvistaisi yritysten uskoa yritystukia kohtaan sekä lisäisi ja kannustaisi niiden hyödyntämiseen yritystoiminnan kehittämisessä. Monella yrittäjällä on negatiivinen ennakkokäsitys yritystukiin liittyvästä byrokratiasta, paperisodasta sekä prosessin hitaudesta. Valitettavasti tämä käsitys vastaa tällä hetkellä todellisuutta. Maaseutuvirasto vastaa maaseudun kehittämisen tukien maksuista, tarkastuksista ja valvonnasta. Se valmistelee ja ohjeistaa tukien hakua ja maksatusta koskevia asioita sekä vastaa tukien julkisesta valvonnasta. Ely-keskusten elinkeinojen, työvoiman, osaamisen ja kulttuurin vastuualueiden toimijat vastaavat alueellisesti maaseudun kehittämisen tukien hausta, maksatuksesta ja muusta toimeenpanosta.

Arvoisa puhemies! Uuden ohjelmakauden alku on ollut tiedossa jo useita vuosia ennakkoon. Tietojärjestelmä olisi pitänyt saada kuntoon hyvissä ajoin niin, ettei tällaista viivästystä ja siitä seurannutta vahinkoa yritysten kehittämisrintamalla olisi päässyt syntymään. Yritystukihakemuksia on jätetty 1 080 kappaletta ja hanketukihakemuksia 1 478 kappaletta. Sähköisesti Hyrrä-järjestelmässä jätettyjen hakemusten osuus kaikista hakemuksista oli lähes 90 prosenttia. Kyse ei ole siis kovin pienestä määrästä.

Tein eilen aamulla yritystukien maksatuksesta kirjallisen kysymyksen eduskunnalle. Samana päivänä Maaseutuviraston julkaiseman tiedotteen mukaan maaseudun yritystukien päätöksenteon ja maksamisen aikataulut ovat selvillä. Hyvä näin. Yritystukien maksaminen on tiedotteen mukaan mahdollista helmikuun puolivälistä lähtien. Maaseudun hanketuista ely-keskukset alkavat tehdä päätöksiä tammikuussa, ja hanketukien maksamisen ajankohdasta kerrotaan myöhemmin. Nämä tukimaksut eivät siis ehtineet jouluksi vaan venyivät jälleen kohtuuttoman kauas hakemuksen jätöstä. En pidä tätä millään tavalla hyväksyttävänä toimintana. — Kiitos.

23.00 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä yksi puheenvuoro maataloudesta ja samalla myös vähän metsätaloudesta.

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

Kuten sanottua, tämä pääluokka on Suomen kannalta äärimmäisen tärkeä. Kysymys on ei sen suuremmasta asiasta kuin meidän leivästämme ja myös meidän toimeentulostamme. Suomalaisessa maisemassa metsätalouden merkitys edustaa edelleen reilua viidesosaa Suomen bkt:stä. Joku sanoi, että se on hieman alle — se on totta tilastollisesti, mutta kun lasketaan puhtailla kotimaisilla panoksilla, niin metsätalouden merkitys on äärimmäisen tärkeä.

Arvoisa puhemies! Maataloudesta haluan sanoa sen verran vielä, että tämä pelleily, joka liittyy näiden erilaisten tukien maksatuksiin, ja niissä tapahtuvat viiveet eivät mielestäni ole mitenkään hyväksyttäviä, eivät mitenkään hyväksyttäviä, enkä jaksa ymmärtää sitä, että Seinäjoella toimiva Maaseutuvirasto on tämän homman sössinyt näin perusteellisesti. Suomessa on tähän asti luotettu viranomaisten toimintaan, ja se viranomaisluotettavuus on kunnia-asia ollut suomalaisessa yhteiskunnassa, mutta Maaseutuviraston osalta tämä ei näköjään enää pidä paikkaansa. Onhan käsittämätöntä, että esimerkiksi maksatusten hoitamisessa ajallaan perustelu on, että jokin tietokoneohjelma ei pelaa. Kun pankit toimittavat päivittäin miljoonia maksutapahtumia silmänräpäyksessä, niin luulisi nyt tuostakin porukasta löytyvän joku tietokonenörtti, joka laittaa tämän asian kuntoon ilman, että tarvitsee tällaisia puolivillaisia selityksiä kuunnella, että tietokoneohjelma ei pelaa. Jos ei sitten kerran pelaa, niin pitää laittaa sinne sellaiset työntekijät, jotta homma pelaa. Perustelut, mitä on julkisuuteen Maaseutuvirastosta lausuttu, eivät ole uskottavia, pidän niitä suorastaan naurettavina.

Hallitusohjelman yksi tärkeä, keskeinen asia on byrokratian purkaminen, ja maatalouspuolella, jos missä, tämän hallitusohjelman osion soisi onnistuvan täydellisesti. Suomalaiseen maatalouteen liittyy niin valtava määrä erilaista byrokratiaa, joka joutaa purkaa pois mahdollisimman tehokkaasti. On itsestään selvää, että kun julkista rahaa jaetaan ja annetaan hyvillä perusteilla eri tarkoituksiin maataloudessa, niin siihen liittyy aina tietty määrä hallinnointia, ja sitä kautta saavutetaan tämän laillisuus ja läpinäkyvyys. Se on aivan itsestään selvää, mutta tällaisesta turhanaikaisesta pompottamisesta ja byrokratiasta — esimerkiksi tämänkin keskustelun aikana mainitua ja kuullut esimerkit siitä, että maksatuksia voidaan pienentää, tukea voidaan pienentää jonkun tilastollisen pienen virheen takia taikka esimerkiksi siksi, että pellon pinta-alat eivät ihan millilleen ole tänä vuonna samat kuin vuoden kuluttua — on päästävä kerta kaikkiaan irti. Se ei kuulu nykyaikaan, eikä sillä voi olla perusteluna, että jossakin EU-direktiivissä niin sanotaan.

Maatalouden tärkeä tehtävä on tuottaa tähän maahan hyvää suomalaisen ruuan raaka-ainetta ja niin, että tuo 300 000 ihmisen työllisyys turvataan koko elintarvikeketjussa ja ennen kaikkea suomalaiset saavat puhdasta ruokaa, niin että voimme tulevaisuudessakin nauttia siitä ja ennen kaikkea turvata suomalaisten ihmisten kansanterveyden. Jos me syömmme itseemme päivittäin sellaisia ruokatarvikkeita, joissa on esimerkiksi torjunta-ainejäämiä taikka muita myrkkijä, niin sen tiedätte, mitä se vaikuttaa suomalaisten terveyteen. Toivottavasti tässä suomalaisten yhteisymmärrys riittää, että pystymme pitämään kotimaisen ruokaketjun toiminnassa maataloilta suoraan suomalaiseen ruokapöytään.

Arvoisa herra puhemies! Kaksi huomiota vielä lopuksi. Petovahinkojen osalta on päästy maassa hyvään tilanteeseen. Nämä vahingot, mitä suurpedot aiheuttavat, korvataan valtion varoista täysimääräisenä, ja valtion on pidettävä huoli siitä, että esimerkiksi poronhoitoalueella taikka sitten metsästäjän kannalta metsästyskoiriakin — tänäkin päivänä on varmaan joku ajokoiria taikka hirvikoiria menettänyt henkensä susien raatelemana — korvataan täysimääräisenä. Koska kerran valtiolla on varaa näitä suurpetoja pitää tässä maassa

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

yllä, niin silloin pitää olla myös kukkaroa maksaa syntyneet vahingot. Ja kannat on pidettävä sillä keinoin, että tuleva kanta olisi metsästyksen avulla niin pieni, että tällaisia vahinkoja ei pääse syntymään. Nykyisessä tilanteessa suurpedot ovat tottuneet ihmisiin niin, että pyöritään pihossa ja marjapensaissa pelkäämättä, ja siitä tilanteesta on päästävä irti, ja se hoidetaan vain ja ainoastaan järkevällä metsästyksellä.

Lopuksi Metsähallitus-laista vielä sen verran, että kun tämä kuuluu maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan, Metsähallituksen asiat, niin uusi laki pitää saada kuntoon, niin että siitä on hyötyä tälle kansakunnalle jatkossa. Ehdottomana ehtona on se, että Metsähallituksen maa- ja metsäomaisuus, meidän suomalaisten omaisuus, säilyy Suomen valtion yksiselitteisessä omistuksessa ilman, että on minkäänkokoista vaaraa siitä, että esimerkiksi yhtiöittämisen kautta voisi joku päästä käsiksi suomalaisten kansallisomaisuuteen. Niin ei saa koskaan käydä.

23.05 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Viimeisten neljän vuoden aikana olen tällä kohtaa, kun käsitellään maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan pääluokkaa, joka kerta ottanut esille petoasiat.

Nyt olen tyytyväinen siitä, että vihdoinkin tähän on varattu tarpeeksi määrärahoja, koska on todennäköistä, että ensi vuonna näitä petovahinkoja tulee paljon. Mutta nyt minä sitten toivon, että jatkuvuutena ei tarvitsisi enää varata näin isoja määrärahoja tähän tarkoitukseen vaan että nyt pystyttäisiin oikeasti tekemään toimenpiteitä, joilla saadaan tämä tarve pienenemään, eli erinäköisiä asioita: esimerkiksi ahma-asetus saataisiin aikaiseksi, jolloin ahmojen aiheuttamat vahingot saataisiin todellakin vähenemään, lisäksi karhupuolella saataisiin aikaiseksi kunnolla sellaisia toimenpiteitä, että ei sitten vahinkoja tapahtuisi. Ja ei sitä tiedä, vaikka ne pedot aiheuttaisivat vahinkoa vaikka kutuille, en tiedä, miten lie tämä asia nyt sitten. Mutta toivon mukaan jatkossa tarvitaan näitä määrärahoja tähän petovahinkojen korvaamiseen vähemmän.

23.06 Juha Pylväs kesk: Arvoisa herra puhemies! Näihin maatalouden tukijärjestelmiin, kuten tässä aiemminkin on viitattu, keskeisesti liittyvät sähköiset järjestelmät, niin tukihakuihin, peltotukiin kuin investointihanketukiin liittyvät, ovat olleet toiminnaltaan valitettavan epävarmoja. Valiokunta onkin puuttunut omassa lausunnossaan aiheellisesti tähän keskeiseen maatilatalouden henkistä kuormitustakin lisäävään asiaan. Kuluneen kesän aikana moni viljelijä on tuskailnut tukitarkastuksiin liittyvien hallinnollisten ongelmien kanssa ja kokenut tukitarkastuksiin liittyvää epävarmaa oikeusturvaa.

Pidänkin hyvänä, että tukitarkastuksiin liittyviä sähköisiä järjestelmiä ollaan kehittämässä ja myös valiokunta on siihen kiinnittänyt huomionsa. Pidän jatkossa edelleen tärkeänä, että kaikki sähköiset järjestelmät saadaan täysin toimiviksi ja luotettaviksi, jottei niistä viljelijöille aiheudu ylimääräistä henkistä eikä taloudellista kuormitusta. On varsin myönteistä, että tähän ongelmaan on vakavasti paneuduttu ja sähköisten järjestelmien kehittämiseen on osoitettu toivottavasti riittävästi resursseja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, budjettikeskustelun loppusuora aina ennen joulua on tavattoman tärkeä vaihe vuoden kuluksa. Kaikki puheet ovat tärkeitä, mielenkiintoisia. Aina yksi ylitse muiden ja odotetuin on kuitenkin vaalikauden ensimmäisen budjetin loppusuoralla kuttupuhe. — Edustaja Hakanen.

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

23.08 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin tänään koko ilta on puhuttu maatalouspolitiikkaa, ja niin kuuluukin. Mutta näin Tyrvällä syntyneenä kyllä täytyy sanoa, herra puhemies, että kyllä loukkaa, kun kutusta ei ole puhuttu vielä sanaakaan. Ajattelin sen nyt tässä vähän korjata. Asiahan on kuitenkin niin, että meillä on tällainen jalo, itsepäinen eläin, joka ansaitsee kyllä tulla mainituksi täällä meidän valtiopäivillä budjettikeskustelussa. Tähän eläimeenhän liittyy paljon tuttua symboliikkaa. Se seikkailee monissa kansansaduissa ja eläinsanonnoissa. Myös näin joulun alla erityisesti lapsien odotama vieras kantaa nimeä, joka liittyy kyseiseen eläimeen. Olemmekin puhuneet täällä salissa lehmistä, sioista, ketuista, susista, minkeistä — monista muista eläimistä. Mutta tosiaan kuttu on jäänyt mainitsematta.

Herra puhemies! Jo vuonna 83 kanssani samalta paikkakunnalta kotoisin oleva silloinen kansanedustaja Timo Roos käsitteli taitavasti kuttua omassa puheenvuorossaan, josta muodostui yllättäen eduskuntaan perinne. Minulle perinteen viestikapulan luovutti edustaja Pirttilahti, joka myös ansiokkaasti käsitteli kuttua viime vuonna. Todennäköisesti kuttu on ollut hänelle lähellä sydäntä myös pitkin tätäkin vuotta. Kutun villan lämpöarvoja en puheessani valitettavasti tänä vuonna käsittele, koska talvi ei ole niin pitkällä. Pikemminkin kuttu vihertää kauniisti näissä lämpötiloissa.

Arvoisa puhemies! Kuttu on eläin, joka lypsää noin viitisen litraa maitoa päivässä ja jota on kutsuttu köyhän miehen lehmäksi. Kyseessä on eläin, jonka tuoksu on ammoniakinkatuinen. Se itse asiassa muistuttaa muuten hyvin useasti tuttua hien hajua. Jos se on kollegoille outo tuoksu, niin nyt on joulutauolla oiva paikka kokeilla, miten hiki tuoksuu. Kuttu on omistajalle haastava ja kärsivällisyyttä vaativa eläin. Se syö ajan kuluksi vaikka navetan seinän ja nälän tullen saattaa löytää utareensa — toki edustaja Alatalo jonain vuonna kutsui niitä rinnoiksikin, maidonlähdettä — ja ottaa välillä jopa huikkapalat siitä suurimpaan nälkäänsä. Tämä sapettaa tietysti tuottajaa, kun maidontuotanto vähenee.

Mutta kuttu ei silti mikään tyhmä eläin ole. Nopean googlettamisen kautta löytyi uutinen, jossa kuttu on ystäväystynyt myöskin tiikerin kanssa. Tämä osoittaa mielestäni huomattavaa neuvottelutaitoa ja sopeutumistaitoa, ja tuossa jutussa tiikerin kerrottiinkin jopa yrittäneen opettaa kutulle saalistusta. Ehkä meidänkin tulisi ottaa mallia kutuista joissakin asioissa.

Euroopan unionin alkuvaiheina, vuodesta 1995, maatalousbudjeteissa, kansallisissa tukiratkaisuissa oli jopa oma pääluokka kuttujen kansalliselle tuelle. Nämä tuet ovat nyt sulaneet etelässä nollisiin, mutta pohjoisessa vielä onneksi tuetaan kutunmaidon tuotantoa. Tämä Euroopan unionin tukipolitiikka yhdessä kansallisen politiikan kanssa on ajanut Suomessa kutut kohti pohjoista. Tämä ei toki tarkoita sitä, että edustaja Maijalan pitäisi lähettää porot takaisin vastapalveluksena etelään; pitääkö poronne. Mutta kuttu ei kuitenkaan tiikerinkään opastuksella oppinut saalistamaan — ei mitään hätää sinne Lappiin.

Arvoisa puhemies! Modernin kehityksen myötä lypsyrobotit ovat yleistyneet maataloudessa. Myös kuttutiloilla ollaan kehittämässä erityislaatuista huipputeknologiaan perustuvaa liikkuvaa robottia. Liikkuva siksi, koska kuttu on niin pääkkö, ettei tiedäkään, mistä sen löytää lypsyn aikaan — paritteluaikaan saattaa jopa löytää pukin luota.

Kuttuja on tunnetusti ollut paljon Pirkanmaalla ja Satakunnassa ja erityisesti siellä synnyinseuduillani Tyrvällä. Tyrvää on ollut maankuulu kuttupitäjä. Siellä itsekin asustelen, ja kuttu näyttelee näinä päivinä suurta roolia: niin maidontuottajia kuin juustontekijöitä löytyy vielä pitäjältä. Lisäksi kuttu on myöskin Tyrvällä yhä näkyvissä vanhassa vaaku-

Budjetin alikohta PTK 84/2015 vp

nassa ja myöskin lentopallojoukkueemme VaLePan logossa sekä sastamalalaisen kirjailijan Mauri Kunnaksen Herra Hakkaraisen Koiramäki-hahmossa.

Herra puhemies! Tiesittekö muuten sitä, että kutusta voidaan tehdä soittimiakin? Meiläpäin paikallinen yhtye Pukinsarven Tröötöttäjät kiertää maakuntaa kuin tahkon kivi akseliaan. Lisäksi kutunmaidosta on jatkojalostettu myöskin suihkugeeli. Löytyy todennäköisesti myös ensi vuonna hyvin varustelluista ruokakaupoista jopa yöseen aikaan. Soveltuu käyttötarkoitukseen myöskin vartalon pesuun, vaikka onkin aivan luonnonvalkoinen. Tuoksun saatte arvata.

Näin monipuolisen eläimen lajikannasta on tulevaisuudessa pidettävä erittäin hyvää huolta. Tähän ratkaisuna on luonnollisesti ahkera lisääntyminen. Kuttu onkin tehokas lisääntyjä, sillä kili saavuttaa sukukypsyyden jo noin kolmen kuukauden ikäisenä. Kuttu valitsee parittelukumppaninsa, aivan kuten monet muutkin eläimet, yksilön koon ja suurisarvisuuden perusteella.

Arvoisa puhemies! Mutta se olkoon kuttujen parittelusta. Siirrytään aivan eri aihepiiriin.

Pukkien sarvista saadaan nimittäin myös hyvinvointia, aivan kuten porojenkin sarvista, ja tyrvääläisenä totta kai kutun ja pukin sarvesta, pukin sarvesta nimenomaan vielä tehokkaampaa. Niistä voidaan jatkojalostaa ihmisille, lähinnä kai miehille, uutetta, joka kirjaimellisesti kohottaa kuntoa. Viimeksikin eilen sain sähköpostin, jossa Suomen väestönkasvun kerrottiin olevan hitainta kaikista Pohjoismaista. Kutuissa saattaa siis piillä avaimet myöskin väestöongelmiin.

Arvoisa puhemies! Minulle kuttu kuitenkin symboloi ennen kaikkea puhdasta suomalaista ruokaa, jota tässä maassa tarvitaan nyt sekä tulevaisuudessa. Kutun hikinen tuoksu kertoo siitä kovasta työstä, jota tuottajat tekevät päivittäin pitääkseen oman ruuantuotantomme hengissä.

Tämän puheen myötä kuttupuhe myöskin palaa Tyrvälle, missä sen voidaan katsoa saaneen aikoinaan alkunsa. Tämä puheenvuoro on puhtaan suomalaisen ruuan puolesta, ja kun puhutaan kutusta, niin kysehän on varsin tärkeästä jutusta.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.